

# SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

| za Avstro-Ogrsko:                   | za Nemčijo:                      |
|-------------------------------------|----------------------------------|
| celo leto skupaj naprej . . . K 50— | celo leto naprej . . . . . K 55— |
| pol leta . . . . . 25—              | za Ameriko in vse druge dežele:  |
| četrt leta . . . . . 13—            | celo leto naprej . . . . . K 60— |
| na mesec . . . . . 4-50             |                                  |

Vprašanjem glede inšeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakma.  
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Moji naročniki naj pošljejo naročnino vedno po nakazilu. Na samo pisemne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

|                                  |                          |
|----------------------------------|--------------------------|
| celo leto naprej . . . . . K 48— | četrt leta . . . . . 12— |
| pol leta . . . . . 24—           | na mesec . . . . . 4—    |

Posamezna številka velja 30 vinarjev

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 34

Ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar:

## Da smo si na jasnem!

Več nego štirideset let tičim v političnem življenju in naravno je, da sem v tako dolgem času zagrešil to in ono napako. Huda moja pregreha je bila, da sem iz politične okosrčnosti nastopal svojčas proti splošni in enaki volilni pravici. To pregreho danes odkrito-srčno priznavam, in če meni kdo, da je tako priznanje sramotno, mu prepustim svobodno sodbo in obsodbo! Da bi me bila ob takih prilikah moja stranka obsenčila s svojim nezaupanjem, bil bi izginil s svojega mesta. Ali stranka je bila — kar zopet priznavam — meni nasproti dobrega srca, tako da mi ni bilo treba skočiti v prezgodnji politični grob!

Nekaj čudnega pa se mi je pripetilo pri zadnji občinski seji, pri kateri je gospod Kamilo Pammer vodil veliko oživljeno proti županskemu sedežu, na katerem slučajno sedim. Odgovajalo se mi je zaupanje, katero se mi nikdar dalo ni, katerega nikdar zahteval, nikdar iskal nisem, in odgovajalo se mi je to navidezno zaupanje z bombastično izjavo, o kateri moram še enkrat spregovoriti, da se ne rode kakšni napačni pojmi in da svet izve, kakdo sodim o tem nepričakovanim nastopu nemške opozicije v mestnem svetu ljubljanskem.

Priznati moram, da se v prvem hipu nisem zavedel cele groze velikega trenutka! Najprej sem opazil le komično stran celega prigodilja. Zdelo se mi je, kakor bi tičal v nekaki nemški »šmirci«, ko ravno nastopi glavni junak ter z napačnim patosom siplje okrog sebe svoje neslane tirade. Ta junak je zavil v staro in obrabljeno obleko, ki mu je deloma prevelika, deloma preozka, in vsaj na eni nogi mu gleda palec iz čevlja. Nato se je prizor menjal in pred mojim očesom je nastopil znanih sedem Švabov, ki gredo z veliko hehebardo nad bojazljivega zajca; vsaka roka ob hehebari se trese in na vsaki glavi se jeze lasje. Prešinila me je misel: vruga, ti junaki te imajo za zajca! In takoj mi je bilo jasno, da ne smem dopustiti, da bi se ta njihova vera vtirila. Zatorej nočem satirčno pisati o tem dogodku, da si sem prepričan, da se gre za slučaj, o katerem bi se dala satira napisati.

Pri proračunu so torej nastopili nemški občinski svetniki in svojo prejšnjo opozicijo so menadoma spremenili v fakcijsko opozicijo. Oni, ki jokajo, ker si hoče mestna uprava nekoliko pomnožiti svoje dohodke iz mestne užitnine, niso glasovali niti za izdatke ubožnega zaklada, ki daleko presegajo problematične prihodnje dohodke povisane užitnine, in glasovali tudi niso za izdatke, katere povzroča mestni upravi nemško ljudsko šolstvo. In kako vtmeľujejo gospodje to vratolomno politiko v mestni zbornici? S tem, da preklečujejo svoje zaupanje v župana! Človek bi najprej hotel izvedeti, pri kateri priliki da se je to zaupanje izreklo, — morda pri izvolitvi župana? Ali župan je bil izvoljen edinolet z glasovi narodne napredne stranke, in če sedaj naši Nemci odrekajo županu za-

upanje, so smešni, kakor bi bili smešni graški socialni demokrati, če bi graškemu županu izrekli svojo slovesno nezaupnico, ali pa dunajski liberalci, če bi dr. Weisskirchnerju votirali tako nezaupnico.

Se smešnejši so razlogi, s katerimi sta občinska svetnika Pammer in Staudacher vtmeľjevala svojo velekomično izjavo. Zopet bi mislil človek, da v mestnem svetu, ki je danes že vsled načina mestnih volitev sestavljen iz štirih političnih strank, politično delovanje izven te zbornice ne more dati razlogov za kako fakcijsko opozicijo, ker bi potem ne bilo seje, da bi župan od te ali one strani ne dobival nezaupnic. Lahko si je predočiti, da je opozicija opravljena, izrekat nezaupnice voditelju mestne uprave; to pa samo, če bi gospodje bili v položaju, dokazati, da ta voditelj zlorablja svoje stališče, bodisi v svoje zasebne koristolovne namene, bodisi da to ali ono stranko pristransko tlačí, ali kaj drugega enakega. O tem pa nisem čul v izjavi nemške opozicije nobene besede in zategadelj je ta izjava od mene odletela, kakor odletela sodra od skale!

Ali dovoljeno naj mi bude, da nekoliko spregovorim še o drugih razlogih, ki jih navajajo gospodje v svoji nezaupnici. In tukaj hočem dati izraza svojemu prepričanju, da izjava nemške opozicije v mestnem svetu ni ničesar drugega, nego živ dokaz tiste velenemške prepotence, ki je med vojsko nastopila v avstrijskem nemštvu z neverjetno ošabnostjo, za katero človek brez uspeha išče najmanjšega pametnega razloga. Ta prepotenca je, kakor kaže, preprijala vse nemško meščanstvo ljubljansko in kar moram v svoj žalost omeniti, videti je, da v celi ti meščanski skupini ni razsodnih elementov, ki bi se uprli velenemški klikli ter jo svaričili pred posledicami, katere se v Ljubljani morajo roditi iz pangermanskih ekscesov. Ostra je ta sodba, pa — kakor rečeno — vtis imam, da je pravična.

Kaj mi očita sedaj ta velenemška klika?

Najprej o jako delikatni strani najnovejšega velenemškega izbruha!

Gospodje naglašajo, da sem bil od cesarja potrjen. To naglašajo in povdajajo na prvem mestu, tako da sem moral dospeti do vere, da se hoče to kot nekaj denuncijatoričen rudokop eksplodirati, najsi vedoma ali nevedoma, ter doseči z njim zaželenih sadov, ki bi se po drugi poti in posebno po stezi ničvredne nezaupnice doseči ne dali. Gospodje imajo moj blagoslov. Če že hočejo, da na tej denuncijatorični njivici dozori zlato klasje, naj ga v božjem imenu zadovoljno požanjejo! Mogoče je, da se zategadelj zatečejo k nemški nacionalni zvezi, kakor so to že parkrat storili. Tudi v tem zatekanju k nemškemu Nationalverbandu opažamo malo premišljeno in — recimo kar naravnost — tudi malo častno akcijo ljubljanskega nemštva, ker mu taka akcija ne more prinese drugega, nego škodo. Gospodje, ki so združeni v omenjeni parlamentar-

ni skupini, so v privatnem življenju poštenjaki in v tem oziru proti njim ničesar navesti ne morem. Ali naša in tudi drugih resnih političnih krogov sodba — kolikor prihaja politika v poštev, — je pa ta-le:

Parlamentarna družba, ki se zbira okrog profesorja dr. Waldnerja, je kristalizirana politična nezmožnost, je nekaka bratovščina praznih glav, ki se šopiri z oholnostjo, katere ne dosega niti puran, kadar tiči na gnojnem kupu s svojim rdečim vratom. Prav ničesar se niso naučili ti politični čudaki: razven sten svojega malega stanovanja ne poznajo ničesar na svetu; kar govorijo, je prazna slama, kamor stopijo, požene trnje, in kar vzamejo v roko, spremenijo se na mah v blato. Svoje politično ime spreminjajo vsakih pet minut, in če bi imeli kaj političnega značaja, bi ga prejkone spreminjali vsakih pet sekund. Minister, ki se zveže s to politično skupino, obsojen je, sestiti v trnje in gaziti po blatu! — Če se ljubljansko nemštvo zateka pod dežnik profesorja Waldnerja, ne bo prav ničesar doseglo, slovensko prebivalstvo bele Ljubljane pa se s tem po nepotrebnem samo draži!

Pravi se dalje: župan, ki je bil potrjen od Nj. Velikanstva, ne sme delati politike. To je čisto napačen zazor. Ali ni dr. Weisskirchner, odkar je župan dunajski, še vedno glavar krščansko-socialne stranke? In ali ni župan Fizijsko na političnem shodu skoval frazo: Oesterreich wird deutsch sein, oder es wird nicht sein! To je najneumnejša fraza, katero je kdo skoval, odkar se je pričela vojska, najneumnejša fraza v celi Srednji Evropi! In je-li kdo radi tega gospodja Fizijsko očital, da je po cesarju potrjen župan graški? Izvoljen sem bil za ljubljanskega župana po kandidni listi narodne napredne stranke in nikdo ni mogel pričakovati, da se kot župan ne bil smel vtikati v politiko in da se moram odpovedati svoji lastni stranki, ki me je vendar dvignila do trudapolne časti ljubljanskega župana! Tega mi tudi cesar ni predpisal, ko me je potrdil, in s tem je ta točka nemške pritožbe ali pravzaprav nemške brezokusnosti zame odpravljena!

Če pa zahtevajo Nemci od ljubljanskega župana, da naj vodi boljše politiko, sem končno tudi jaz, dasi nisem politik, dajati jim političnih svetov, opravičen zahtevati, da naj oni vodijo boljše politiko. Če so se oni predrznili, dajati mi take svete, in sicer v javni seji, bodo že morali prenesti, če jim z enako opravičenostjo tudi jaz nekaj svetujem.

V teh hudih časih, ko vse resno premišlja, kako naj bi se država po krvavi vojni tako preustrojila, da bi bili vsi narodi v nji srečni in zadovoljni, je lahko mogoče, da nastanejo glede tega vprašanja različna prepričanja. Najradikalnejše prepričanje tiči pač v besedah: Oesterreich wird deutsch sein, oder es wird nicht sein! Deset milijonov naj bi podjarmilo sedemdeset milijonov, in teh sedemdeset milijonov bi moralo še Bogu dajati hvalo, da smejo zlepti pod nemško peto! Mi ne vpijemo: Avstrija bo slovanska, ali je pa sploh

ne bo! mi le zahtevamo jugoslovanskega naroda samoosvojitve ob roki tiste pravice, po kateri bodi vsak narod dovoljen in srecen! Tukaj se torej borita dva nazora o bodoči Avstriji: eden hoče imeti nemško Avstrijo, drugi pa srečno in zadovoljno državo. V tem boju — to je moje ponižno mnenje — bi moralo kranjsko nemštvo, če že ne nevtiralno ostati, vsaj biti toliko pametno, da bi ne sililo v osredje. Zastopati bi moralo principe gotove miroljubnosti in zatreti vsak pojav nestrpnosti in nespravičljivosti ali pa še celo pojav kake absolutne nespravičljivosti. Pri ljubem Bogu! Kaj je kranjsko nemštvo državi ali dinastiji? Vse, kar imata ta dva faktorja od kranjskega nemštva, da se brez težave spraviti v tisto culico, katero je vlačil Auersperg-Grün svojčas po kranjski deželni zbornici, in ostalo bi še polovico praznega prostora! Se danes ni pozabljen ta čin velikega pesnika in prijatelja še večjega slovenskega pesnika, in še danes nam zakipi kri v žilah, če se spomnimo omenjenega sramotilnega čina grofa Antona Turjaškega, ki je sedaj nad zvezdami lahko vesel, da je dobil grob v slovenski zemlji, za katerega morajo Slovenci skrbeti! Takih činov bi se moralo kranjsko nemštvo ogibati, in v šestdesetih letih, ki so od tedaj pretekli, bi se bilo moralo vendar naučiti, da svojih strun na Kranjskem ne sme preveč napejati. In vendar se to še vedno godi!

Shakespearejev »Parolles« je znan celenu svetni in tudi ljubljansko nemštvo ga pozna. Kako se nam trese prečna mrežica, kadar se prikaže na odru ta bahavi charlatan ter prične kričati: Hlev je Francija, mi pa smo kljuse v njem! Torej v boj! — Ne more se vtajiti, da je vodstvo velenemške klike, ki danes vlada nad ljubljanskim nemškim meščanstvom, nekaj tak »Parolles«, ki neprestano deklamira: Ein Stall ist Krain, wir die Mähren drin! V Ljubljani zadovoljno žive, ali vzlic temu hodijo čez mejo ter opisujejo naše razmere, kakor da so oni, ki jim v resnici ničesar ne primanjkuje, tepeni in raztepeni konji v hlevu kranjske dežele!

Nastopil je na Dunaju dr. Eger ter se spozabljal tako daleč, da je pravzaprav vzkliznil: Laibach wird deutsch sein, oder es wird nicht sein! Če nas je pri tem črnil, da smo veleizdajalci, je še bolj dokazal, da je nekaj sorodnik gospoda Parollesa! Gospod Kamilo Pammer pa je bil v Badnu in svoj glas je združil z glasom gospoda Ornika, ki je — kar bodi mimogrede omenjeno — tudi župan, ki pa po mnenju naše nemške opozicije v mestnem svetu ptujskem ne uganja nikake politike, in cesarja je prepričeval, da mu na jugu ne preostaja drugega, nego sistrirati parlament in s škorpiljoni nastopiti proti slovenskemu življu! In končno tisto nemško društvo, — kako se je ta pritlikovec pri zadnjem občnem zboru razkoračil! Sredi Ljubljane so trdili njegovi člani, da se gode nemškimi uradniki na Kranjskem silne krivice, da jih povsod preganjajo in zapostavljajo! In vendar v celi vojvodini ni enega vodilnega uradniškega mesta,

da bi ne sedel na njem Nemec, ki sploh ni zmožen pisati slovensčine in ki največkrat glavni jezik v deželi komaj jec-lja! Brezuspšno sem se trudil, da bi izvedel, katera ministerialna komisija je na Kranjskem preganjala nemške uradnike, in vendar se je to na občnem zboru nemškega društva trdilo z največjo trdovratnostjo! Gospoda moja, to so pretiranosti, katere »Parolles« v komediji lahko zagreši, s katerimi pa politični voditelji, posebno če stoji na čelu stranke, ki je silno neznatna in na vse strani eksponirana, ravno ti svoji stranki stališče izpodnašajo!

Če hočete torej, gospodje, poslušati dober in pameten svet, prilijte precej vode svojemu pangermanskem vinnu, ker boste drugače s svojim sovražstvom pridelali tudi sovražstvo! Če pa menite, da je vaša edina rešitev v tem, da svoje duše zapišete velenemški klikli, potem bo, ne župan ljubljanski, pa vsaj deželni poslanec ljubljanskega mesta, smel nastopiti proti vašim izbruhom, in če je ta poslanec slučajno župan ljubljanski, mu bodo vaše nezaupnice petdeseta briga! — Jezite se, gospodje, tudi, da podpisujem svoje politične članke. To je zopet stvar okusa. Tudi v političnem boju zavracam vsako zahrbtnost in bojujem se najraje z odprto čelado ter prevzemam odgovornost za vsako besedo, katero zapišem!

H koncu še malo pripombico o dunajski »Reichspost«. Ta listič je namreč tudi občutil potrebo, pečati se z zadnjo našo občinsko sejo. Vem, da ni v zvezi s kranjskim nemštvom in vem, da mi goličilo, katerega mi prihaja s Kranjskega, naliva politični galopen gospoda deželnega glavarja, ki tega galopena, kakor svoj avtomobil in svoje tečice v Medvoda, plačuje iz deželnih sredstev. Iz tega slabodidečega vira zajema je tudi »Reichspost« svoje poročilo o zadnji mestni seji. — Pri seji sem trdil, da si prisvajam kot župan ljubljanski, če sem zahajati gospod Pammer v Baden, gospod dr. Eger pa na Dunaj, pravico, zahajati v kraljestvo Češko, ki spada pod istega vladarja kakor Nizže Avstrijsko. Dr. Funder je to zasul na ta način, da ima Ljubljana »einen Bürgermeister, der über die Grenze schickt«. Da bi malemu substitutku gospoda deželnega glavarja kaj odgovarjal, mi ne prihaja na misel. Dr. Funder, glavnemu uredniku »Reichspost«, pa se mi tudi ne vidi vredno osebno odgovarjati. Pač pa sem poslal gospodu Goetzu von Berlichingenu svojo vizitnico ter ga prosil, da naj po svoji maniri odgovori krščansko-socialnemu redaktarju, gospodu dr. Funder! In to naj zadošča!

## Spominjajte se političnih preganjancev

Prispevke pošiljajte na:

dr. Viktora Sušnika, pisarna  
dr. Trillerja, Dalmatinova ul. št. 7.

## LISTEK.

### Književni Jug.

V letih 1912—1914 je naša radi-kalna mladina krepko nastopila za ujediničenje Slovencev, Hrvatov in Srbov. Pred vsem je svorila to na kulturnem polju — drugo prinese čas in nujna potreba. Boli dan je zagledalo tudi par časopisov, ki naj bi bili izraz tega, po čemer stremi mlado srce. Bil je to nekak uvod k borbi za lepo skupno domovino. Ali kmalu so se čuli protiglasovi, češ, mladina je nalivna, z glavo hoče skozi zid. Dijaki in drugi, ki so bili toliko »drzni«, da so stopili nekako na čelo temu jugoslovanskemu pokretu, so se morali za svoje ideje in za svoj nastop težko pokoriti: oblasti so jim trdo stopile na prste. Nato je pritisnila še svetovna vojna, in žrtve so se množile, da jih sproti mrti štetj nismo mogli. Toda kakor smo se svetovne vojne vedno bali, da se mi govori mismo upali o njej, je vendar morala priti, in poleg svojih grozot pušča za sabo tudi dobre posledice; nam Jugoslovanom je pakazala, kako obsežna je naša lepa

domovina, kako velika družina smo in kaj nam je potrebno. V onih brezupnih dnevih, dnevih muk in solz, ko je birokratom že začelo primanjkovati ječ in vislic, je počela mrena na očeh vsem Jugoslovanom. V ljubezni so se objeli trije bratje: Slovenec, Hrvat in Srb.

Kakor so se združile jugoslovanske politične stranke v trden blok, tako se je strnil tudi jugoslovanski literarni svet v eno vrsto ter si ustvaril skupno glasilo »Književni Jug«, ki je pred kratkim zaključil svoje prvo polletje. V 9 zvezkih je izšlo 12 števk, kar obsega 472 strani v revialnem formatu. Sodelovali so Slovenci, Hrvati in Srbi ter je cirilica bogato zastopana. Izmed Slovencev se je oglašilo sedem pesnikov. Ksaver Meško se spominja v »Pesmi ponosnih« prestanih dni; morili so Slovence, a mnogi jih niso mogli. Trpljenje je rodilo živo vero v svetlo zarjo, ki že prihaja. Le poslušajte:

O srca, ki so prostost pod solncem božjim vam vzele,  
o duše, ki so na križ vas najhujših sramot razpeli,  
kaj govori spomin vam na tiste prebrdke dni?

\*) Urejuje Niko Bartulović, Zagreb, Gundulićeva ulica št. 29, celoletna naročnina 40 K.

Trpeli smo, ker smo seme bili,  
ki naj iz njega naša prostost vzbrsti.  
Trpeli smo — zdaj pa smo vsi trpljenja veseli,  
ker glej, vsi skrivni naši upi so ozeleneli.

Veseli smo — in naše srce usodi srečnejši namproti drhti.  
vam vzeli, razpeli, veseli.

In mladi pesnik Janko Glaser, abiturient toži v »Poetu«:

Moji prijatelji,  
bodo ravnatelji,  
doktorji in dekani,  
vsi častiti, člani —  
jaz pa bom iskal domine:  
beden težak domovine.

Med poezijo so zastopani še: Albrecht Fran, Albrecht Ivan, Gruden Igo, Kozak Ferdo in Samec Janko. — V prozi so prispevali Cankar Ivan, Novačan Anton in Sorli Ivo.

Najzanimivejši so znanstveni članki. Slučaj in priika sta hotela, da se je mnogo razpravljalo baš o Petru Preradoviču — vsega skupaj sedem člankov, med njimi tudi dr. Iličića »P. Preradovič v Sloveniji«. Isti pisatelj je podal tudi temeljito sliko o zgodovini našega

jezika. »Jezik u nacionalnom razvoju Slovenaca. Posebno mu smemo biti hvaležni še zaradi tega, da je napisal svojo razpravo v hrvatskem jeziku, kar vsebuje za Hrvate več privlačne sile. Janko Glaser analizira pesnika Županičiča, Zofka Kvedrova se spominja pokojnega Gospodina Franja (Podlimbarskega), dr. Lah pa je prav podrobno in simpatično ocenil novo Cankarjevo knjigo »Podoba iz sanj«. Zgodovino in razvoj »Dom in Sveta« je opisal dr. Glonar v članku »Po tridesetih letih«. Za današnje čase najaktualnejši razpravi sta pa Anton Lobodova »Za kulturno zedinjenje Jugoslovancov« in Niko Bartulovičeva »Kulturno jedinstvo i Slovenci«, ki se končuje: Kulturno jedinstvo mora doći, a kojim načinom i u kojim vanjskim oblicima, to tražimo i naći ćemo! Dr. Glonar je poročal še o Fr. Milčičevemu »Tolovaju Mataju«, o Družbi sv. Mohorja, o »Savremenuku« in o najnovejši ilustrirani izdaji Levstikovega »Martina Krpana«, pri kateri pa z ilustracijami ni preveč zadovoljen.

Izpuščamo vso drugo bogato vsebino, ki jo prinaša »Književni Jug« v srbo - hrvatsčini, a vidimo že iz teh podatkov, da so stiki troedinega naroda v kulturnem oziru — to delo sta započeli Matica Slovenska in Matica Hrvatska — vedno močnejši in močnejši.

Novi časopis je za nas Slovence eminentnega pomena in je bil živa potreba. Služil nam bo kot nekaj posredovalec, da bomo drug drugega natančneje spoznali, a istočasno želimo, da bi našli v tej novi reviji v bodoče zastopanih več Slovencev kakor do zdaj.

Naši javni in privatni pozivi morajo v tem pogledu roditi še mnogo bogatejši sad. Dobro je, da so ljubljanski leposlovni listi dobro oskrbljeni, a najmanj tako važno je, da smo Slovenci v »Književnem Jugu« častno zastopani. Slovenski glas se mora slišati tja dol na Balkan. S »Književnim Jugom« se bo najuspešneje popularizirala slovenska književnost med ostalimi Jugoslovani, prav tako uspešno, kakor se z njim srbo-hrvatska literarna imena udomačujejo med Slovenci. Naj bi si pa dobil list, ki kaže po svoji obliki in opremi modernost ali »zavremnost« in ki prinaša kot priloge tudi umetniške slike — Tratnikovi slepci na soncu! — med Slovenci tudi mnogo, mnogo naročnikov.

A. C.—t.



## Kritičen dan.

Dunaj, 17. julija.

Je že zaigral. Tako se glasi danes splošna sodba o ministrskem predsedniku. Seidlerjev poskus, prikleniti z naravnost vsenemskim govorom Nemce definitivno na svoj voz ter ustvariti situacijo, da bi njegov padec pomenjal tudi padec parlamenta, se ni obnesel. Frivolna, naravnost zločinska igra načelnika vlade z ustavno mislijo ni rodila zaželjenega uspeha. Seidlerjeva telesna garda — gospodje Waldner, Tenfel, Pantz s svojimi tovariši — se sicer dela, kakor da bi jo bil Seidlerjev govor eksplodiral naravnost v deveta nebesa, toda treznejši nemški elementi, ki objektivno presojajo učinek Seidlerjevega ekscesa, prihajajo vedno bolj do prepričanja, da je ta žalostni vitez Nemcem vedno bolj v breme. Ledenohlavno molčanje gosposke zbornice po Seidlerjevem govoru je najboljši dokaz, da se je ministrski predsednik vračunal. Načelnik Poljskega kluba poslanec Tertil je s sprotno potezo v svojem današnjem govoru še pomnožil število »razmišljajočih« Nemcev, povdarjajoč, da Seidler ni le ločil Nemcev od Poljakov, temveč se tudi od vseh pametnih Nemcev izoliral. Tertil je stavil nemškim politikom za vzgled trezno obnašanje nemških članov gosposke zbornice ter namigaval, da so Poljaki pripravljeni sodelovati pri večini, čim pade Seidler. Nemški voditelji so kakor otroci. Mesto da bi takoj revidirali svoje stališče, se danes jezijo na gosposko zbornico, grozijo, da bodo izdelali načrt za njeno reformo in se tako maščevali, skratka: obnašajo se naravnost pomilovanja vredno.

Na drugi strani jih razni zakulisni intriganti strašijo z najrazličnejšimi kombinacijami, s koalicijskim ministrstvi pod Beckovim vodstvom — češ, Slovani vas bodo dajali v mavho, kakor hitro pustite Seidlerja. Premalo poznamo nemško dnešnje razpoloženje, da bi vedeli, v katerem stadiju se nahaja nemška duševna kriza. Vsekakor se zdi, da bode v tem boju pameti in strasti končno vendar le zmagal primitivni politični razum. Morda bo ta razvoj znatno pospešila zadržana vest, da cesar odklanja vsako obnovitev absolutističnega režima.

Za jutri je sklicana zopet konferenca načelnikov strank, ki naj razpravljajo o nadaljnjem programu zbornice. Pripravlja se predlog, da naj se debata o proračunskem provizoriju skrajša in nekatere stranke se ogrevajo za ta načrt. Načelnikom strank bo tudi določiti način razprave o češki ministrski obtožbi. Ni izključeno, da razgovor o teh dveh zadevah prinese odločitev o Seidlerjevi usodi. Ako pustijo Nemci Seidlerja past, potem bo v vseh tehničnih spornih vprašanjih lahko došli sporazum in precej gledke ter kratak potek zasedanja je zagotovljen. Vlada to dobro čuti in njeni neomajni pristajši so za to skrajno nervozni. Nemci šušljajo med seboj, konferirajo, razmišljajo in na obrazih jim je poznati, da ne vedo še prav, kaj bi storili. Morda jih bo jutri srečala — pamet.

V zbornici je bilo danes le malo življenja. Posamezni govorniki pa so le vzbudili precej pozornosti, zlasti poslanec Tertil, poslanec Stiburny in poljski socialist Daszynski, ki je imel zopet »slajdan« dan. Kakor udarci ogromnega kladiwa so padale njegove obtožbe na Nemce in vlado in zbornica je odusavljena ploskala, ki je izjavila: Vaše navdšenje za Hindenburga in nemško zmago je krivo vse nesreče. Po vaši krivdi se Avstrija vedno bolj oddaljuje od svojega življenjskega poklica ter propada. Le Slovani jo morejo rešiti iz nemškega objema, ji vrniti samostojno eksistenco! Mnogo pozornosti so vzbudile tudi živahne ovacije Čehov poslancu Conciju, ki je trezno in modro govoril o spravi med narodi.

Vlada je danes izročila poslancem pismene odgovore na razne interpelacije, med njimi tudi 28 odgovorov na interpelacije Jugoslovanskega kluba. Ti odgovori so deloma zastareli — med njimi je celo še eden na neko interpelacijo pokojnega dr. Kreka.

Jutri pride v zbornico ob besede drugi govornik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Smolaka.

V naslednjem podajemo sejno poročilo:

Dunaj, 17. julija.

Današnje sejo poslanske zbornice je otvoril predsednik dr. Gross ob 10<sup>15</sup> dopoldne ter je zbornica prešla takoj na dnevni red t. i. na prvo branje proračunskega provizorija in na debato o nujnih vprašanjih.

Poslanec dr. Waber se je bavil z omahljivo politiko avstrijske vlade napram Ogrski in prehranjevalnih vprašanjih. Upravičeval je tudi nastop naših čet v Albaniji ter je govoril končno o razmerju Nemcev napram Poljakom.

Dr. Tertil, načelnik Poljskega kola, je ostro napadel dr. Seidlerja posebno radi njegovega zadnjega govora. Tudi Nemci mu pozneje za ta govor ne bodo hvaležni. Poljsko kolo brezpozorno zahteva, da Seidler izgine. Glasovanje Poljakov o proračunu bo zaviselo od zaupanja do tiste vlade, ki bo na krmlju za časa glasovanja.

Poslanec Ofner je izjavil, da bo njegova stranka glasovala za proračun in vojne kredite le s težkim srcem, ker nima do vlade dr. Seidlerja nobenega zaupanja.

Poslanec Stiburny (češki radikal) je poudarjal, da vlada danes le politika sile. Vlada in ž njimi Nemci delajo s Slovani, kakor vladajoči z vladanimi. Govornik se je obirno pečal s preganjanji Slovanov in omenjal razne justifikacije. Sedanja vojska ni drugače, kakor vojska Germanov proti Slovanom. Nemci očita Slovanom veleizdajstvo, pa imajo tudi v svojih vrstah

veleizdajalca. Vlada naj bi poslala na razne »Volkstage« svoje zastopnike, pa bo ališala, kaj vse se je tam govorilo. Tako tu Slovanom prepoveduje shode, na nemške »Volkstage« pa niti ne pošlje svojih zastopnikov, da lahko Nemci govorijo, kar se jim poljubi. Vlada je razdelila Češko, ustavila liste, prepovedala zborovanja. Za Čeha ni dr. Seidler drugega, kakor prokurist insolventne firme.

Nato je nastopil tirolski italijanski poslanec Conci. Čehi so ga burno pozdravljali s klici: Na zdar! Conci je poudarjal, da ni bil odstavljen kot namestnik deželnega glavarja radi pravega govora, marveč da to datira že od prej. Saj je bil leta 1915 konfiniran. Kljub vsem preganjanjem in prošnjam pa bo še naprej deloval za svoj narod. Razmotrival je sedanje neznosno razmere in pozival merodajne kroge, naj napravijo tem konec z mirom. Končno je izjavil, da bo glasoval proti proračunu in za obtožbo ministrstva.

Poslanec Subrti (Čeh) se je pečal z aprovizacijo in napadal vlado, ker je ustavila »Narodni Listy« in Čehom prepovedala zborovanje.

Poljski socialistični demokrat Daszynski, ki je imel sitajen govor, katerega je poslušalo mnogo poslancev. Svaril je vlado, naj ne napravi Avstrije v gospodarskem in političnem oziru odvisne od Nemčije, kajti potem bi slovanški narod, ki so še vedno za dinastijo, morebiti leta 1919 tega več ne storili. Seidler mu je premlajen, da bi se boril proti njemu. Z dr. Weiskirchnerjem bi rekel o Seidlerju: »Ali ste že videli otroka le starosti? Seidler obljubi vse, tako da še sam ne ve kaj. Je sicer prav dober dečko, vendar pa dela stvari, ki bi jih ne smel.«

Podpredsednik Jukol je poklical govornika Daszynskega zaradi raznih njegovih izjav in k red.

Vsenemec poslanec Malik je govoril za proračunski provizorij ter pripovedoval zgodbe iz svojega vtišstva. Ogrščak se je tudi do Poljakov ter jih vprašal, kaj bi se bilo z njimi zgodilo, če bi bila Rusija zmagnala in če bi nam ne prišla na pomoč nemška armada. Potem bi peče danes po hrbiti poljske gosposke že nagajale. Iz ravnanja Poljakov na vidilo Nemci, kaj pomeni hvaležnost, zvestoba in zanesljivost. Poljaki so se dali kupiti v poslanski zbornici vedno za vsako glasovanje za najtežje žrtve Nemcev in ostalega davkoplačevalstva. Bili so vedno vampir na našem telesu. Pravi provizorij v vojni je bil po govornikovem državnem prepričanju dr. Kramar, čigar pomilosočenje smatra za veliko napako. Čehi ne vidijo v njegovem pomilosočenju milosti, marveč tolmajajo to pomilosočenje kot strah, slaboto in strb. Vlada s tem Čehov ni pridobila, pač pa je zasedila žareče bodalo v nemško srce. Odkar je bila izdana ta amnestija, je Čehom zrasel greben. Prihajali so vedno bolj predrzni in danes že očitno proglašajo svoje veleizdajstvo. Govornik se bavi na to z nekaterimi upravnimi vprašanji ter ob koncu svojega govora še enkrat naglašal zahteve vsenemškega programa po nemškem državnem jeziku, po posebnem stališču Galicije, odprganju Dalmacije ter izjavljal, da bodo Vsenemec promptno in »sahlagende« torej s silo odgovorili na eventualno ustanovitev jugoslovanske države.

Poslanec Hartl se je navduševal ob priznanju vlade glede zahtev nemškega naroda in glede stališča Nemcev v državi. Nemci nočejo spora zuma z onimi, ki so po njih mnenju izdali državo in dinastijo. Če bo nemški narod zapustil svoje sedanje voditelje in izročil svoje vodstvo mozem, ki hočejo dati državi, kar država hoče, bo sporazum mogoč.

Govoril je na to poljski poslanec Głominski, ki je izjavil, da bo poljski narod vedno vzdrževal svoj politični ideal, ki obstoja v zbranju vseh poljskih dežel v celoto in v dohodno do morja.

Seja je bila ob 4<sup>17</sup> zvečer zaključena. Prihodnja seja jutri ob 10. dopoldne.

## NOVE INTERPELACIJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.

Dunaj, 17. julija. Jugoslovanski klub je vložil danes zopet več interpelacij, med drugimi interpelacijo poslancu dr. Verstovška.

na pravosodnega ministra Schauerja zaradi pristranosti nemško - nacionalnih sodnikov, na trgovskega ministra Wiesnerja radi napredovanja poštinih uslužbencev in na domobranskega ministra Czappa zaradi zopetne uvedbe kazni privezovanja in vklepanja pri vojakih.

Poslanec Pilešek je interpeliral zaradi porabe bučnega olja pri firmi Krausz in Framu za luksurijsne izdelke, poslanec dr. Benkovič na železniškega ministra Banhanasa zaradi škandaloznih prometnih razmer na južnoželezniški progi Zidani most - Zagreb. Skupno s Češkimi Svazom je vložil Jugoslovanski klub interpelacijo na ministrskega predsednika zaradi nekulturnega postopanja bolgarskih čet in oblasti s prebivalci zasedene Srbije.

## POSLANEC DR. RAVNIHAR PROTI PERSEKUCIJAM SLOVENSKEGA ČASOPISJA.

Dunaj, 17. julija. Poslanec dr. Ravnihar je posredoval danes pri notranjem ministru Gayerju zaradi ustavitve tednika »Domovina« po ljubljanski policiji. Minister je izjavil, da o zadevi še ni poučen in bo storil nadaljne korake takoj, ko dobi potrebne informacije. Poslanec dr. Ravnihar je posebno poudarjal, da je bil oni tedenski pregled, nad katerim se je policija spodbujala, samo suh izvleček iz cenzuriranih listov, inkriminirani članek pa citat iz cenzuriranega zagrebškega »Domaca« navedbo vira. — Danes se je vršila tudi dveurna seja cenzurnega odseka v državnem zboru. Dr. Ravnihar je v imenu Jugoslovanskega kluba ostro nastopil proti nadlegovanju ljubljanskih narodnih listov s strani policije in deželne vlade. Ko je povedal, na kako komodno stališče se je postavila policija radi jutranje izdaje »Sloven-

skega Naroda« in »Slovenec«, so izjavili celo nekateri nemški poslanci, da se jim sdi kaj takega nemogoče. Seveda so se morali prepričati, da je bilo res tako in da obravnava ljubljanska policija zakonita naznanila časopisov kot »prošnje«, katerim po »lastnem preudarku« ustreza ali pa ne.

## JUGOSLOVANSKI KLUB IN ČEŠKI SVAZ ZA UČITELJSTVO.

Dunaj, 17. julija. Poslanca dr. Korošec in Stanek sta peljala danes deputacijo slovanških učiteljev k naučnemu ministru, kateremu so predložili in obširno razložili učiteljske zahteve. Ministrstvo izjave in pa dejstvo, da je v najkrajšem času pričakovati tozadevnih sklepov obeh zbornic, utemeljujejo upanje, da bode zadeva vendar že enkrat ugodno rešena.

## ODPUST TREH NAJSTAREJSIH ČRNOVOJNŠKIH LETNIKOV.

Dunaj, 17. julija. Poslanca Kadlčak in Navratil sta bila danes pri domobranskem ministru ter sta intervenirala glede odpusta treh najstarejših črnovojniških letnikov. Domobranski minister v. Czaj je izjavil, da je izdal odredbo, v kateri je določen termin za odpust teh letnikov, ki je obljubil, da se bo ta odredba tudi prav gotovo izvedla.

## ČEŠKA MINISTRKA OBTOŽBA.

Dr. Stransky in tovariši so dne 16. julija vložili nujni predlog, naj prida c. k. r. ministrski predsednik dr. vitez Seidler in c. k. r. minister v. p. grof Toggenburg na podlagi zakona od 25. julija 1867 pred obtožbo.

Predlogu je pridano obširno utemeljevanje, ki pravi: Seidler je dne 3. maja 1918 državni zbor odgodil. Pri tem je izjavil, da vlada ne misli na uporabo § 14. Ta izjava Seidlerjeva je bila nepoštena in hinavska. V političnih krogih je bilo znano, da je bil Seidler odločen poseči po tem sredstvu, da je hotel provizorično odpraviti parlamentarizma napraviti definitivno. Samo kroni se je zahvaliti, da se to ni zgodilo.

A Seidler se ni zadovoljil samo s tem, da je odpravil parlament. Se bolj ga otežuje politična vsebina, ki jo je dal nezakonito brezparlamentarni dobi. Dne 19. maja je objavil državni zakonik dve naredbi tedanjega notranjega ministra, ki se tičeta prenosa poslov cesarskega namestnika na nove okrajne glavarje na Češkem in nekaterih sprememb v politič. okrajih kraljevine Češke. To je storil sklicevaje se na zakon od 19. maja 1868.

Seidler je jasno izjavil, da hoče s tem prirediti revizijo ustave. A z odredbo tega ne more storiti; odredbe imajo ustavo izvrševati, ne revidirati; steger so protipostavne. Ta odredba vrhu tega ne samo dejansko, ampak verbiis expressis ustvarja nove oblasti, in nove uradnike z novim delokrogom. Le finta je, da odredba govori o prenosu poslov na uradnike, namesto da bi govorila o uvedbi »okrajnih vlad na Češkem«. Ravno ta poskus, skriti protipostavno samovoljo, najbolje označuje, kako vlada zakon in zakonitost prezira; zakon govori le o uradnikih, odredba ustvarja nove oblasti.

Historično in po ustavi ni zasigurana le zunanja, teritorialna enotnost in nedeljivost kraljevine Češke, ampak tudi notranja enotnost in nedeljivost, katere simbol in hkrati varstvo je enotna deželna vlada. Vlada se je zavedala, da dela zakonu silo, zato je celo potvrdila besedilo zakona.

Naredba vsebuje tudi novo osnovo za organizacijo upravnih oblasti, kakršna bi se smela samo potom postavljati fiksnosti ali spremeniti. Iz zgodovine upravnih sprememb je razvidno, da so se take reforme vedno izvedle zakonitim putem, nikoli ne samo administrativno. Vlada torej zakona od 19. maja 1868 ni izvedla, ampak ga deloma celo odpravila, deloma spremenila.

Vladna odredba je prekršila ta zakon še v drugem smislu. Zakon določa, da meje političnih okrajnih glavarstev ne smejo prerezati meja sodnih okrajev poseameznih občin. To načelo je Seidlerjeva odredba prekršila.

Za to odredbo je v prvi vrsti odgovoren tedanji notranji minister grof Toggenburg, ker jo je podpisal, čeprav ga je k temu zapeljal vitez Seidler. Se teža pa je krivda Seidlerjeva, ker je to kršenje ustave zasnovano in nasvetoval, jo podpisal (n. pr. z odgovoditvijo in nesklajenjem parlamenta); Seidler je tudi od te odredbe pričakoval osebne koristi. Prejšnji ministrski predsedniki se niso hoteli odločiti za tako nezakonito dejanje. Celo grof Stürgkh je odpravil nemške nacionalce in krščanske socialce s praznimi obljubami. Clam - Martinžij jim je že hotel ustreči, a se je dal oplašiti od dogodkov v Petrogradu. Le Seidler se je vdal nemškimi grožnjam; da se ohrani kot ministrski predsednik, je na ta način prelomil ustavo ter med nemškimi in češkimi narodom napravil nov prepad. Iz protokola ministrskih posvetov meseca aprila in maja je razvidno, kako nasilno je Seidler pritiskal na posamezne člane ministrskega sveta, da pritrdijo tej odredbi.

Nizkotnost motivov, da se namreč ohrani pri državnem krmlju, povečuje še krivdo omenjenega ministrskega predsednika. Zato naj zbornica sklene: C. k. ministrski predsednik dr. vitez Seidler in c. k. r. minister notranjih zadev v pok. grof Toggenburg naj se v smislu § 12 zakona od 25. julija 1867, št. 101 drž. zak., zaradi prekršitve § 11 lit. 1 drž. osnov. zak. od 21. decembra 1867, št. 141 drž. zak., kakor tudi art. 11 drž. osn. zak. od 21. decembra 1867, št. 145 drž. zak., postavi pod obtožbo.

Formalno predlagamo, naj se ta predlog v smislu § 9 zakona od 25. ju-

lja 1807, št. 101 drž. zak., izroči v predposvet 54članskemu odseku.

Razprava o obtožnici se začne po debati o proračunskem provizoriju, najbrž v soboto.

## Gorostasni doživljaj bivšega ministra.

Dunaj, 17. julija. Češki katoliški narodni klub je imel danes sejo, v kateri je sklepal o taktičnem postopanju in v katerem je poročal poslanec Kadlčak o doživljaju poslancev Navratila in Harvata (katoliško - narodnih moravskih poslancev) in bivšega ministra Začka na kolodvoru v Olovcu.

Omenjeni poslanci so vstopili v Olovcu v železniški voz, da se odpeljejo na Dunaj k zasedanju parlamenta. Sprevednik je pozval poslance, da naj izstopijo ter napravijo prostor nekemu generalu. Poslanci so se temu protivili, ker je imel vagon napis: Za civilne potnike. Poslanci so se sklicevali na to, da ne smejo zamuditi seje parlamenta. Nato je poklical sprevednik kratkotalno vojaško železniško stražo, ki je z nasajntimi bajoneti dospela v voz ter prisilila poslance, da so zapustili voz in vlak. Vsled tega so prišli poslanci prepozno na Dunaj.

Češki katoliški narodni klub je sklenil zadevo sporočiti predsedniku zbornice dr. Grossu ter ga naprositi, da na kompetentnem mestu vložijo ugovor, kar je dr. Gross tudi obljubil.

Izjavljajo klubov sklep, sta se zglasta poslance Kadlčak in Navratil pri domobranskem ministru v. Czaju, mu sporočila dogodek ter ga nujno prosila, da ukrene vse potrebno, da se v bodoče taki mučni dogodki ne pripetijo več, zaradi česar je treba vojaške organe primerno podučiti. Domobranski minister v. Czaj je povedal poslancema, da je o zadevi že poudčen, da je odredil preiskavo in da bodo krivci poklicani na odgovor.

## Interpelacije Jugoslovanskega kluba.

Politične persekucije na jugu.

(Interpelacija Jugoslovanskega kluba, vložena dne 16. julija.)

Od aprila 1918. so se persekucije na jugu močno poostrele. Vse oblasti tekmujejo, da kažejo našemu ljudstvu s težkimi udarci ali z zbadanji njega odvisnost, da naš narod vedno znova žalijo in razburjajo. Glavni pritisk je naprjen proti jugoslovanskim časopisom. Vsi cenzorji — sodni, politični in vojaški — delajo po dogovoru, da izpodrežejo časopisom vsako svobodno izjavo. Pri tem nastopajo direktno s šikanami, da škodujejo časopisom. Kar je n. pr. dovoljeno v Gradcu, se v Ljubljani ne sme objaviti, dasiravno so graški časopisi v Ljubljani močno razširjeni. Nobena polemika proti tem šikanam ni dovoljena, celo popolnoma objektivna informacija za javnost je nemogoča.

O važnih političnih dogodkih n. pr. o avdienci renegatov pri cesarju se je smelo samo poročati, kar je poročal korespondenčni urad. Še vedno se vsiljuje v raznih »strani« tendencijsne novice v časopisje. Časopis, ki se osmeli povedati, od kod je prišla notica, se ustavi. To se je n. pr. zgodilo »Hrvatskemu Listu« v Pulju. Ilustrirani list »Teden« slike v Ljubljani je bil ustavljen. Tednik »Domovina« ravnotako kot »ententi prijazne«, kar izhaja iz poročil, ki so šla deloma tako skozi zagrebško kakor skozi trilateralno ljubljansko cenzuro. Ko so ljubljanski dnevniki, in sicer najprej »Slovenski Narod«, sporočili, da najprej »Slovenski Narod« začeli izhajati bodo po gotovem terminu začeli izhajati pomoči, oziroma kot jutranjki, se je ta novotarija policijsko prepovedala, baje zaradi pomanjkanja osebja, in se je časopisom reklo, da naj nastopijo instancno pot.

Mariborski »Straž« je bilo od armadnega vrhovnega poveljstva prepovedano pošiljanje na fronto. Kateri zakon daje armadnemu vrhovnemu poveljstvu take pravice? Z drugimi jugoslovanskimi in mnogimi češkimi in nemško - socialističnimi listi postopajo bolj enostavno. Mornariškim poštnim uradnikom ter glavnim vojnim poštnim uradom je bilo ukazano, da morajo vse te časopise spollirati in zažgati. Pri glavni vojni pošti v Trstu se krade dan na dan velika množina naših časopisov odjemalcem na bojiščih.

Namesto domačih časopisov se vsiljuje vojakom ostudni renegatski list »Stajerec«, ki skuša, pisan v slovenskem jeziku, izneveriti vojske njih narodu. V desetstih eksemplarov ga razdeljuje zastoji, zlasti ono število, ki poroča o avdienci pri cesarju. C. k. naredbenim listom za armado se je začetkom junija priložil »Stajerec«, ki je imel močno polemichen članek proti Slovincem. Pri strelskem polku št. 2 razdeljujejo »Stajereca« uradno, razdeljujejo torej nemško - radikalni strankarski list. Vojakiški duhovnikom je bilo od vojaškega poveljstva v Gradcu ukazano, da morajo delati za ta list, dasiravno je podpisal ta list gibanje proč od Rima. Zagrebškemu »Glasu Slovanca«, Hrvata i Srba« se je brez poudara otegnil postni debit. Ta list, kakor tudi »Hrvatsko Državo«, so v Bosni prepovedali.

Poleg civilnih oblasti uganjajo, kakor v vseh propadajočih državah vojaške oblasti politiko na lastno pest.

Vsak štalski poveljnik je obenem policist, ki mora dajati tajna poročila o političnih dogodkih, osebah in listih. Organizirani mora vohunsko službo, nadzoruje tudi civilne uradnike. Vojni nadzorstveni urad nadaljuje svoje usodopolno delovanje, vendar je težje pri armadnem vrhovnem poveljstvu in v volnem tiskovnem stanu.

Štalski poveljnik v Ljubljani poroča o mišljenju župana in zahteva njega odstranitve. Vojakiški poveljnik v Trbovljah preprečuje zborovanja, izdaja tajna poročila s predlogi, da naj se oproščeni iz političnih vzrokov vpošklježe in da naj se uradniki premeščajo. Deželni predsednik na Kranjskem izdaja poročila najvišjim vojaškim oblastim in političnim zadevam preko ministra za notranje zadeve. C. k. vojaški poveljnik v Zagrebu izdaje tajne predloge glede razpusta hrvatskega sabora. Repetiškim listom se daje papir brez vsake omejitve. Od volnega tiskovnega stana se komandirajo tja uredniki in od vojaških poveljstev stavei.

Vojni poveljnik stan se je razvil v stransko vlado. Tu prevahajo vse liste in vse govore in plavajo v tajnih poročilih. Tu

organizirajo reptilstvo in ovadustvo. Svoja poročila ne izdelajo objektivno, marveč jih pripravijo tako, kakor to želi referent.

Drugi glavni objekt persekucij so zborovanja: Že tri mesece prepovedujejo vsa javna zborovanja, dasiravno za to ni niti najmanjšega poudara. Kot vzrok navajajo vsakokrat nekaj drugega. Enkrat je bojazen pred »nemiri«, drugič razburjenje nemških soldatijev in podobno. Istotčasno pa se vrše nemška zborovanja v slovenskem ozemlju, tako n. pr. v Velikovicu, Celju, Mariboru, Ljubljani, Rogatcu, Slovenski Bistrici. Nemška zborovanja na Srednjem Stajerskem se dovoljujejo, češ, da v strnjem jezikovnem okolišču ni nevarnosti. Vojlino zborovanje v čisto slovenskem jezikovnem okolišču n. pr. na Vranskem, da se prepoveduje, ker hočejo očitno zatreti vsako izjavo mnenja.

Oproščene kličejo iz političnih vzrokov k vojakom. Uradnike prestavljajo iz »službenih« ozirov. Tako je bil nadzornik južne železnice Vrečko na ukaz železniškega ministrstva brzolavno premeščen iz Maribora v Ljubljano samo na predlog nemškega Volkstra.

Samo ob sebi umevno je, da se z vsemi temi persekucijami le pospešuje ogorčenje ljudstva, država pa ima od tega samo škodo.

Vprašamo c. k. vlado in zlasti c. k. ministrskega predsednika, notranjega ministra in ministra za domobranstvo:

Ali so pripravljeni takoj ustaviti persekucije na jugu, zlasti ukreniti, da se zborovalno pravo pošteno in objektivno upošteva in da preneha zasledovanje časopisov? Ali so pripravljeni, odpraviti poseganje vojaških oblasti v politično upravo, zlasti v cenzuro in ustaviti njih poseganje v zborovalno svobodo? Ali hočejo storiti vse, da se pri armadnem vrhovnem poveljstvu in v vojnem tiskovnem stanu ustanovijo neodgovorna stranska vlada odpravi tako, da se bo vršila vsa politična uprava edinole s strani civilnih oblasti pod edino odgovornostjo c. k. ministrstva za notranje zadeve? Ali so pripravljeni, odstraniti pri vojaških oblastih organizirano reptilstvo in ovadustvo službo tako, da ostane tem oblastim samo čisto vojaško delovanje? Ali so pripravljeni, v polni meri rehabilitirati iz političnih samovolje zasledovane uradnike, zlasti železničarje?

## Škandalozne sodne razmere na Slovenskem Stajerskem.

(Iz interpelacije Jugoslovanskega kluba v državnem zboru dne 16. julija.)

Slovenec se godi največja krivica na sodnih. Od najnižjega pisarja do predsednikov je vse nemško in renegatsko, zavedni Slovinci so na sodnih s popolnoma slovenskim okrajem že bele vrane. Graška nad sodnija je uvedla za Nemce kurze, kjer jim vstopajo pri slovenskih besed in potem so ti gornještajski in tirolski prisiljeni k kvalifikacijam za sodstvo nad slovenskim ljudstvom. Napisali bi lahko celo knjigo gorostasnih neumnosti, ki so jih zazrešili ti kurzovali pri sodstvu vsled neznanja slovenščine. A kljub temu se jih vedno protežirajo, dan za dnevom odjedajo vsa boljša mesta zmogljivejšim Slovincem, vstopivše Slovence praktikanke in avskultante pa tako dolgo šikanirajo, da jim službovanje pri sodnih popolnoma zagrenilo in vsled krivice kvalifikacije tudi onemogočijo napredovanje. Med vojno je na Sp. Stajeri, stopil samo 1 Slovenec v sodno službo, a pri mariborski sodniji so ga tako dolgo šikanirali, da je moral po 13 meseceh brezplačnem službovanju izstopiti. Predsednik okrajne sodnje mu je rekel v obraz, da ne more upati na sprejem, ker jih je cela vrsta predznamenovanjih — seveda Nemcev, ker Slovinci sploh nodedni ni vstopil. Tudi si je drznil ta predsednik praktikanu, ki je študiral gimnazijo in univerzo nemško, očitati, da za sodnijo ne zna dovolj nemški! Ob istem času so na vse mogoče načine protežirali renegata dr. Fohna, ki je sedaj zaprt radi tatvine in vloma. Z vednostjo sodnih predstojnikov je na primer lahko po cele mesece izostajal iz urada, ko pa je moral predložiti kvalifikacijo svoje sodbe, sta mu okrajni sodnik dr. Oswatitsch in sodni svetnik Modričak v nazliči pozno v noč nadiktirala nekaj sodb!

Ta sovraženi in zatirajoč duh po slovenskih sodnih je nevdržljiv, ogorčenje nad zastopstvanjem in krivicami pred sodnijo raste dan za dnevom med ljudstvom. Zadržna sodna imenovanja okrajnih sodnikov na Slovenskem so zopet pokazala, da je Pittreihu pri imenovanju okrajnih sodnikov na Slovenskem morda pred vsem nemstvo in renegatstvo, ker je bilo zopet nebroj izbornih kvalificiranih Slovincov preteritanih.

Vedno slovenskih sodnikov so tekomo vojne vtačnili v vojaško suknjo, ostale so pa poslali v zakotne luknje. Sodnika Zemljica iz Ormoža so vsled nemškega gonle prestavili na Kranjsko in na njegovo mesto je prišel Nemec. In tako bi lahko naštevali to sistematično preganjanje itak že redkih slovenskih sodnikov v brezkonost. Sodnija v Mariboru, Radgoni, Slovenski Bistrici, Konicah, Ptuiju, Ormožu, Celju itd. torej v okoliščih z 99% Slovincem so preplavljene z nemškimi in nemurškimi sodniki. In tako je slovensčina na sodnih na slovenski zemlji zamrla, ker je tudi onim redkim slovenskim sodnim uradnikom celo v privatnem razgovoru prepovedano slovensko govoriti. Ljudstvo hodi le s strahom na sodnijo in tudi na okrajna glavarstva, kjer narodnostne razmere niso prav nič boljše, ampak še preje huje, — po vseh uradih so uradna usesa zaprta za težnje slovenskega ljudstva.

V podkreplitev gornjih razmer hočejo navesti še en krivič slučaj iz naših sodni, ki je še najmlajši, a vendar kaže jasno vso brezpravnost slovenske narodnosti pred sodnijo in ob enem predrzno obojnost nemškega sodnika med nami, kljub temu, da je notoričen duševni revež.

Pri okrajni sodniji v Slov. Bistrici je pod U 217 tožila neka Franciška C. Amalija T. radi razžaljenja časti. Amalija T. je žališke tajila in trdila, da je inkriminirane žalilke izrekla Franciška C. a ne opa in se sklicevala na pričo Stefana Strižica. Stefana Strižica je nato zaslišal dne 3. julija 1917 pri okrajni sodniji v Mariboru sodnik Nemec — kurzovec dr. Pammer. Klub temu da Stefan Strižič ne razume nem-



sko, je napravil dr. Pammer ž njim nemški zapisnik, v katerem je bilo zapisano, da je Stefan Stričič nekatere žalivke tudi potrdil. Priča Stričič je moral tudi ta zapisnik podpisati.

Okrajna sodnija v Mariboru je nato s sodbou U 201/17/11 na podlagi izpovedbe priče Stričiča obdolženko T. tudi obsodila na teden zapora. (Samo mimogrede omenjamo, da je sodnik dr. Pammer ime zasebne obtožnice C. naenkrat samolastno spremenil v Tsch.)

Amalija T. se je čutila po krivem obsojeno, ker onih žalivk ni izrekla. Zato je šla iz daljnega Mostečca, okraj Slov. Bistrica, si najela in plačala 2 priči in šla z njima v Maribor k Stričiču vprašati ga, če je res pri dr. Pammerju tako izpovedal, kot je zapisano v zapisniku. Priča Stričič je rekel, da ni izpovedal tako in ga torej sodnik dr. Pammer gotovo ni razumel, ker sta se jako težko razumela vsled njegovega neznanja slovenščine. Obdolženka T. je že prej pri glavni obravnavi pred obsodbo predlagala, naj se priča Stričič še enkrat zasliši, češ, da ga sodnik dr. Pammer gotovo ni prav razumel in to tembolj, ker se je v zapisniku z dne 3. julija 1917 U 201/17/4 jasno videlo, da je bil zadnji stavek, ki je vseboval najhujše žalivke, šele naknadno pripisan. Zakaj in kako, se iz zapisnika ni razvidelo. Nemški senat okrajne sodnice je v Mariboru na priče Stričiča ni hotel še enkrat zaslišati, samo, da ne bi blamiral sodnika dr. Pammerja.

Okrajna sodnija v Slov. Bistrici je končno dovolila obnovitev postopanja in zaslišala še enkrat pričo Stričiča in tudi sodnika dr. Pammerja.

Priča Stričič je nato pri okrajni sodniji v Slov. Bistrici izpovedal, da je sicer slišal pri prepriču C. in T. žalivke, ki so bile v zapisniku z dne 3. julija 1917 od dr. Pammerja naknadno pripisane, ne ve pa katera stranka je te besede izustila. »Tudi v Mariboru (pri dr. Pammerju) sem tako povedal,« pravi v tem zapisniku priča Stričič. Lahko si torej predstavljamo, kako je bilo zaslišanje priče Stričiča pri dr. Pammerju.

Se značilneje pa je zaslišanje dr. Pammerja samega, ki je glasom uradnega zapisnika izpovedal:

Ich bin der slovenischen Sprache soweit mählich, um einem Zeugen sachgemäß in dieser Sprache zu vernommen und die Aussage richtig zu protokollieren: allerdings reiche diese Sprachkenntnisse soweit nicht, dass ich ans eigenem Beleidigungen erraten könnte, wie sie etwa am Tatorie üblich sind. — Ich halte die Möglichkeit eines Missverständnisses für ausgeschlossen.

Obdolženka T. je bila nato zori navedenih spornih žalitev oproščena. Kako pridejo stranke do velikih stroškov radi neznanja njihovega jezika na sodniji? Dr. Pammer je kurzovec: ko je vstopil k sodniji, se ni znal ne besede slovensko, a »Südmärker« ga je podpirala, ker je obljubil, da bo služboval v Rogatecu. A v Gradcu se jim je zdelo potrebno, poslati slovenskega »sodnika dr. Lesnika v zakotni Rogatec iz Maribora in dr. Pammer je prišel v Maribor k okrajni sodniji, kjer so mu dali pravno pomoč. Tam res dan za dnem zaslišuje nebroj slovenskih strank in lahko si je torej predstavljati njegovo krpanje s slovenskimi strankami, ko vendar sam priznava, da je za silo, lovi slovenščino. Ljudje se jezijo, a pri kvalifikaciji je dr. Pammer kljub temu persona grata!

Dr. Pammer pa ima na okrajni sodniji tudi uradne dneve in tu napravljajo dosledno kazenske in civilne tožbe nemško, če tudi stranke niti besedice ne razumejo slovensko. Efekt bi bil pač isti, če bi napisal tožbe v kitajščini. Vsako slovensko ime potvori v nemško spako, lastna in krstna imena piše le z nemškimi črkami, kot bi sploh ne poznal latinice, če spremeni č v tsch, ž v sch itd.

Vprašamo c. kr. justičnega ministra: Ali hoče že enkrat prenehati s kurzovskim sistemom? Ali je pripravljen odstraniti iz slovenskih okrajev vse sodnike, ki niso slovenščine popolnoma zmožni?

## Preganjanje Slovencev v Selnici ob Dravi.

Interpelacija Jugoslov. kluba v državnem zboru dne 16. julija 1918.

Avgusta 1914 so bili na podlagi že na prvi pogled neutemeljene denunciacije aretirani v Selnici davčni asistent Mesarič, učiteljica Juvancić, sestra Matilda in Kristina Mesarič in gospoda Kranvogel in Fras. Odvedli so jih na deželno sodnijo v Gradcu in jih obdolžili, da so zbirali med balkansko vojno za srbski rdeči križ, da nočejo govoriti nemško, da ne zahajajo v nemške gostilne in da se navdušujejo za združenje Jugoslovancev, torej sama dejanja, ki sploh niso kazniva. Kljub temu so morali ostati vsi v zaporu in pretrpeti mnogo pomanjkanja in ponižanja. Šele po treh tednih je bil gosp. Mesarič prvič zaslišan, dočim njegovi soprotni med celim dvomesečnim zaporom niso bili deležni te časti.

Dne 16. decembra 1914 je bil g. Mesarič potrjen in je dobil označbo C. Kljub temu so ga uvrstili v marškompanijo in ga poslali sredi januarja 1915 v fronto, kjer je bil 7. marca ranjen. Februarja 1916 je moral, čeravno je imel samo označbo B, zopet na bojišče, to pot kot računski podčastnik. Izpolnil je vse pogoje, da bi bil imenovan za računskega poročnika, a domobranksko ministristvo je njegovo vlogo zavrnilo in se sklicevalo pri tem na preiskavo v l. 1914. Da je bilo ministristvo pravočasno obveščeno, sta poskrbela mariborsko okrajno glavarstvo in državno pravdnistvo, pri katerih sedijo očividno zelo maščevalni gospodje. Domobranksko ministristvo je denunciacija zadovala, da je mlademu možu zaprla pot, četudi je trpel po nedolžnem.

Vprašamo zato c. kr. vlado: Ali hoče pojasniti vzroke za preganjanje Slovencev v Selnici? Ali hoče kaznovati krivce, preganjanje gospodom in damam pa dati polno zadoščenje.

## Šikaniranje slovenskih trgovskih akademikov v Gradcu.

(Interpelacija Jugoslovanske kluba dne 16. julija 1918.)

Od 20 slovenskih trgovskih akademikov, ki so v šolskem letu 1914/15 obiskovali c. kr. trgovsko akademijo v Gradcu, je bilo

izpostavljenih neprestano ne le šikanam svojih kolegov, ampak tudi šikanam ravnatelja vlad. svetnika dr. K. Hassacka. Njemu se je zdelo prav, da je slovenske akademike ovadil državnemu pravdnistvu, vsled česar so morali prestati obilo težav. Ko pa je videl, da s to ovadbo ni dosegel nikakega posebnega uspeha, je prepovedal začetkom julija 1915. Slovincem posluževati se maternega jezika, češ, da se z njim provocirajo nemški kolegi. Ravnatelj je pozabil na državni značaj zavoda, ki je namenjen istotako slovenskim deželam kakor nemškemu delu Stajerske in Koroške.

Vprašamo c. kr. min. predsednika in c. kr. trgovskega ministra, ali sta pripravljena podučiti ravnatelja Hassacka o njegovih dolžnostih.

## Kako so pobirali orožje v Bosni in Hercegovini.

(Interpelacija Jugoslovanske kluba v državnozborni seji dne 16. julija 1918.)

Ko je moralo v začetku vojne prebivalstvo Bosne in Hercegovine oddati vse orožje, je vlada svoje pristaje do te odredbe izvela, dočim so pobrali drugim celo popolnoma nerabne stvari, ki so služile samo še za okras. Orožje so pobirali znani bosanski »varnostni zbori« — to so bili dobro dresirani in z lažnjivimi pripovedkami proti pravoslavnu prebivalstvu nahujskani mohamedanci brez omike in samostojnosti. Ti ljudje so preiskovali pravoslavne hiše, prebrskali in premetali vse, razdružili mnogokrat vse pohištvo. Osebi maščevalnosti so bila vrata odprta na stežaj. Če pri komu niso ničesar našli, so ga pretepali in mučili, da je matrikateri pod neznosnimi bolečinami izpovedal, da je orožje skrli, čeprav to ni bilo res. Ubogi so morali potem za drag denar nakupiti od mohamedancev kako staro orožje, da so je mogli oddati potem kot svoje, drugače jih je čakalo novo trpinčenje. Kjer pa so našli kaj orožja podobnega, so »krivce« zvezali in oddali vojaški sodniji. Samo v Banjaluki je bilo na ta način nad 600 ljudi obsojenih v težko ječo, čeprav se je šlo tudi v najhujših slučajih samo za prestopke, ki bi jih imele kaznovati politične oblasti.

Vprašamo zato c. kr. ministrskega predsednika: Ali hoče pri vojaških in bosanskih oblastih posredovati, da bodo povzročitelji in organizatorji teh barbaričnih metod občutno kaznovani.

## Preganjanje trgovca Adolfa Antona Mlekuša iz Bovca.

(Interpelacija Jugoslovanske kluba, vložena dne 16. julija 1918.)

Iz obsirne interpelacije posnemamo: Trgovca Adolf Anton Mlekuš v Bovcu, ki ima svoje filijale tudi v Logu in Strmcu, je zvalj pri svojih rojakih kot župan, predsednik hranilnice, član okrajnega šolskega sveta itd. splošen ugled. Njegov sin Adolfin je padel v boji pri Oslaviu. Njegov mlajši sin Oskar je tudi vojak. Ko je italijanska artiljerija uničila Bovec in večji del premoženja gosp. Mlekuša, se je preselil v Log. Okrajno glavarstvo v Tolminu ga je z dekretom 7. avgusta 1915. obvestilo, da mu je nakazalo ravnateljstvo c. kr. skladišč v Trstu 3 vagona kornuza s prošnjo, da jo razdeli med bedno prebivalstvo v Soči, Trentu in Logu. Mlekuš je kupil blago in druga živila v Beljaku in jih peljal preko Trbiža. Pri pregledovanju njegovih potnih listov pri tamkajšnjem brigadnem poveljstvu je srečal italijanskega podanika Edvarda di Poi, ki je bil zaposlen prej pri svojem bratu stavbeniku in je povodil neke gradnje v Bovcu spoznal g. Mlekuša. Leta 1913, sta Mlekuš in Edvardo di Poi skupno prevzela za Ivana di Poi na menici garancijo za 2500 kron. Ko je Mlekuš moral pozneje plačati ta znesek, ga je iztožil od bratov di Poi. Komaj je Edvardo di Poi Mlekuša opazil, se je začelo preganjanje. Neki civilist je pozval Mlekuša, naj gre radi potnih dokumentov k divizijskemu poveljstvu. Odločitev se je zvršila šele popoldne, ko je civilist Mlekušu vrnil dokumente z opazko: »Peljite se v Beljak k etapnemu poveljstvu«. Tam je dobil Mlekuš dovoljenje odgovoriti v Trbiž in Log. Na stopnicah etapnega poveljstva je srečal Mlekuša di Poi, ki mu je očito sledil in mu rekel: »Jaz sem bil gori pa ne vem, kaj pravzaprav hočete od mene«. Komaj je dospel Mlekuš v Log, sta že bila za njim tam Edvardo di Poi in neki drugi civilist. Ta civilist je drugi dan spraševal radi Mlekuša. Čez dva dni sta prišla oba tuja v Mlekuševo trgovino in pokazala povelje divizijskega poveljstva iz Trbiža za njegovo aretacijo. Mlekuša in njegovo hčer so pripeljali v Beljak, kjer jima je rekel neki dr. Weiss, da sta pripeljala radi potovanja v Log, kjer se je Mlekuš že enkrat poprej nahajal. Mlekuš je takoj povedal, da je bil v Logu prvič radi tega, da spravi tam svoje stvari, drugi pa na ukaz cerkljanskega okrajnega glavarstva. Mlekuš je pokazal dekret okrajnega glavarstva, a dr. Weiss ga ni hotel pogledati. Odč. Mlekuševi je očital, da je prejela od poročnika Mayerja krožnik, pokrit z rdečim papirjem. Gospodinja je stvar pojasnila tako, da ji je 18. avgusta zvečer poročnik obljubil, da ji drugi dan pošlje stadolet, kateri ji je oficirjev sluga v navzočnosti krčmarja Čermurte in navedenega civilista v resnici izročil. Mlekuš se je na to ukazalo odgovoriti na Bled s prepovedjo, zapustiti ta kraj brez posebnega dovoljenja. 26. februarja 1916. je dobil Mlekuš ukaz okrajnega glavarstva v Radovljici, da mora s svojo družino odpoto-

vati na Spod. Avstrijsko in policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je izdalo 21. marca 1916. dekret za konfiscacijo Mlekuševih družine v Mödlingu. Ko so bile leta 1917. konfiscacije v največ slučajih odpravljene, je odpuščeno deželno predsedstvo kransko Mlekuša in njegovo družino le z izključitvijo povrnitve na ožje vojno ozemlje, čeprav je okrajno glavarstvo Tolminsko potrdilo, da je bil Mlekuš v državljanskem in pravem oziru vedno neoporečen. Skoda Mlekuševa ne glede na moralčno trpljenje je veličanska. 3 leta je moral živeti od tega, kar je bil rešil pred italijansko invazijo. Posebno naivnost oblasti kaže dejstvo, da so zadoščali nedokazani podatki nekega tuje državljanca za uničenje splošnega in neomadeževanega moza. To si je mogoče razlagati samo iz znanega sovraštva nemško - nacionalnih oficirjev in političnih uradnikov do vseh Jugoslovancev.

Vprašamo skupno vlado, ali je pripravljena naznaniti vzroke preganjanja g. Mlekuša iz Bovca, kaznovati krive oficirje in uradnike in dati g. Mlekušu polno zadoščenje?

## Zaplomba sene in stame na Primorskem.

(Interpelacija posl. dr. Rybářa in tovaršev na ministra za ljudsko prehrano.)

Z naredbo z dne 3. junija 1918 so bile zaplenjene v korist države vse zaloge slame in sene. Primorska je bila lanske leto z ozirom na svoje posebne, po vojni povzročene razmere izvzeta iz zaplenbe. Te razmere se do danes niso zboljšale, prej poslabšale. Celo dežela trpi še vedno na posledicah opustošenj, ki jih je povzročila deloma neposredna bližina fronte, deloma pa taborenje in premikanje čet v zaledju. Posebno veliko škodo na njivah in travnikih sta naredila tren in artiljerija. One zaloge kreme, ki so jih prebivalci vendar že spravili domov, pa so jim odvzeli potem skoro do zadnje bilke z rekvizicijami, zaplenjajući in takozvani prostoročnim, v resnici pa z bajoneti izsiljenim nakupom. Posledica je bila naravnost obupno nazadovanje živine.

Primorska že v mirnih časih ni pridelala dovolj krme za svojo potrebo, saj ima cela dežela kraški značaj. In vendar naj se ljudem odvzame tudi letošnji pridelek. Če se to zgodi, bo uničena vsa živina. Kaj koristi cela, s tolikimi stroški združena obnovitvena akcija, ako se ljudem onemogoči, da si redijo živino.

Ker se ima zaplomba izvesti že v najkrajšem času, vprašajo podpisani: Ali je Vaša ekscelencija pripravljena izvesti Primorsko iz zaplenbe sene in slame.

## Madžarski aneksijski načrti.

(Nužna interpelacija Jugoslovanske kluba do ministrskega predsednika vložena dne 16. julija.)

Nužna interpelacija Jugoslov. kluba o madžarskih aneksijskih načrtih, ki smo jo včeraj objavili v izveščju, se glasi:

V ogrskih vladnih krogih obstoja program pod pretežno kompenzacije za eventualno ojačenje. Avstrije potom takozvane »avstro - poljske rešitve« in pod pretežno koraka za rešitev jugoslovanskega vprašanja, priklopiti Bosno in Hercegovino Ogrski ter jima pustiti malenkostno avtonomijo, dočim bi se obenem revidirala hrvaško-ogrška nagodba in bi se Dalmacija zopet združila s Hrvatsko.

Ta načrt, ki ima namen onemogočiti jugoslovansko stremeljenje po združenju, in proti kateremu se brez izjeme obračajo vsi Jugoslovanci, se kolportira na ta način, kakor da bi bila avstrijska vlada, oziroma vladar že dal za to svoje privoljenje.

Odsklanjamo vsako delno rešitev jugoslovanskega vprašanja ter vztrajamo na pravici samoodločbe vsakega naroda pri končni rešitvi tega vprašanja ter vprašamo c. kr. ministrskega predsednika:

Ali so mu znani načrti glede aneksije Bosne s strani Ogrske? Ali so se vršila med ogrsko in skupno vlado o tem pogajanja z avstrijsko vlado?

Sledijo podpisi vseh v J. k. združenih slovenskih, hrvaških in srbskih poslancev.

## Odgovori ministrov.

### Za premestitev nad. bat. 17. pešpolka iz Judenburga v Ljubljano.

Dunaj, 17. julija. Dne 28. februarja t. l. je bil stavil dr. poslanec dr. Ravnihar vprašanje glede premestitve nadomestnega bataljona 17. pešpolka iz Judenburga v Ljubljano. Domobranski ministar je sedaj odgovoril poslancu, da sporazumno s c. in kr. vojnim ministristvom poroča, da se premestitev tega nadomestnega bataljona iz Judenburga v Ljubljano ne more izvršiti. (Bataljon so medtem poslali iz Judenburga v Tolmezzo.)

### Železniški ministar o razmerah na Jeseniškem kolodvoru.

Dunaj, 17. julija. Na vprašanje, ki ga je v 53. seji 22. zasedanja, dne 22. januarja 1918 stavil poslanec dr. Ravnihar s tovariši glede predstojnika železniškega obratnega urada na Jesenih, je odgovoril danes železniški ministar:

Zasedenje zunanjih službenih mest pri železnica delu sedaj zaradi izredno majhne izbire razpoložnega osebja največje težave. Posledica tega je, da se morajo izposojeni in eksploatirani uslužbenci v največji meri pritegniti za izpolnitev nastalih vrzel. Ti uslužbenci so vzeti iz najrazličnejših delov avstrijskih železnic in zatorej jezikovnim razmeram ne odgovarjajo vselej popolnoma.

Na jeseniški postaji je sedaj 13 uradnikov, od teh jih je 5 slovenske, 3 češke, 5 pa nemške narodnosti; od 5 zadnjih obvladata 2 slovenski jezik v govoru in pisavi.

Da številno razmerje za slovensko narodnost ni bolj ugodno, izhaja iz gori opisanih razmer in je torej neutemeljeno, da se inspektorja Ječminka, ki je rojen v deželnem glavnem mestu in je slovenskega jezika zmožen, dolži, da izpodriva slovenske uradnike.

Ko se povrneto normalne razmere, se bo skrbelo, da se postaja Jesenice zasede samo z uradniki, ki so popolnoma zmožni slovenskega jezika.

Kar se tiče nadaljnjih pritožnih točk, je pripomniti, da je bil skladiščni delavec Cerar kaznovan zato, ker ni izpolnil službenega naročila, čeprav ga je po prepričanju svojih predstojnikov razumel.

Odpuščitev skladiščnega delavca Smoleja opravičuje njegov pregrešek, zaradi podobnega pregreška je bil odpuščen tudi neki skladiščni delavec nemške narodnosti.

Zadeva pisarniškega ekspedienta Bindeusa (ne: Bendeusa), ki se vprašanje nanjo nanaša, je obstajala v tem, da je sol, ki je padla iz papirne vreče in bila pomešana s prahom, skupaj pometel in spravil. Za to je bil primerno stavljen na odgovor, ni pa bilo povoda za kakšno nadaljnjo odredbo glede na njegovo sicer jako dobro službovanje in glede na to, da taka prisvojenja si sol nima skoro nobene vrednosti.

Kar se tiče službovanja inšpektorja Ječminka ni prezreti, da stoji postaja Jesenice, ki jo on vodi že iz izbruha vojne v Italijo v gorističnem največjem prometu in da so se torej na vse tankajšnje uslužbe, predvsem pa na uradnega predstojnika morale staviti zahteve, ki daleč presegajo v miru običajno izmero. Imenovanemu, ki je vreden in vnet uradnik, se je torej že pred časom v podporo postavila na stran mlajša moč.

Odsklanitev inšpektorja Ječminka za zdaj ni aktualna; ako bi pa kak posebej čas prišla v poštev, se bo na pri določitvi njegovega naslednika primeroma oziralo na jezikovne zahteve, ki se morajo staviti na predstojnika postaje v slovenskem jezikovnem področju.

## Minister za domobranstvo o škodah v Ljubljani.

Dunaj, 17. julija. Na interpelacijo poslanca dr. Ravnihara in tovaršev v seji poslanske zbornice od 6. julija 1917 glede po eksplozijah nastale škode v Ljubljani in okolici, je odgovoril domobranski ministar na podlagi od c. in kr. vojnega ministristva prejetih pojasnil sledeče:

Vojno ministristvo mora sicer odkloniti povračilno obveznost vojne uprave glede na škodo, ki jo povzročajo eksplozije na privatnih objektih, ker za to ne obstoji noben zakonit pravni vzrok, obljubja pa, ker se mu tako zdi primerno, neprejudicijalno, da se bo oziralo na to in povrnilo dokazane eksplozivne škode, ki škodovance občinu o zadenejo. Da se neoporečno dožene višina škode, se je že odredilo vse potrebno.

Kar se pa tiče vprašanja glede kupčije eksplozivnih snovi v Ljubljani in najbližnji okolici, so se zaloge razstreliv c. in kr. soške armade sprito spremenjene vojaške situacije poslane za armado na bojišče. Kupčije razstreliv v Ljubljanskem mestnem okolju torej ne prihaja več v poštev. — Na Dunaju, 29. aprila 1918.

## Krivična delitev kruha.

Sest nužnih interpelacij je vložil Jugoslovanski klub na Dunaju. Peta interpelacija kličje viteza Seidlerja in vse druge ministre na odgovor, ker se glede aprovizacije jugoslovanskih dežel, posebno Primorske in Dalmacije krivično razdeljuje živež in ker se nepostavno in nasilno rekvirira. To ni mogoče prva pritožba radi lakote in Istri in Dalmaciji, a vlada se ne briga, akoravno podleže stotero ali tisočero Slovencev, Hrvatov in Srbov pomanjkanju in naporom. Že začetkom tega leta se je obrnil poslanec dr. Laginja na tedanjega ministra Höferja s pismom, v katerem mu je očital, da dobiva Primorska samo 79 odstotkov in Dalmacija 87 odstotkov one množine moke, ki ji gre po postavi, medtem ko dobivajo Dunaj, 117 odstotkov. Zgoraj Avstrijska 133 ter Solnogradska 124 odstotkov. Dr. Laginja je zahteval od ministra pojasnilo, zakaj so dobili ti nemški kraji 2000 vagonov moke več, kakor jim gre po postavi. Ministar mu je odgovoril, da je dobila cela Avstrija manj žita, kakor določa postavna kvota, torej da se Dalmacija in Primorska ne moreta smatrati zapostavljenim, ako nista dobili polne kvote. Zakaj so dobili ti nemški kraji čez postavno mero, o tem je ministar molčal.

Kako je mogoče, da se živež, posebno moka, žito, krompir in mast, tako krivično in protipostavno razdeljuje po posameznih kronovinah? Dunajske centralne, ki upravljajo monopolistično skoro ves živež, provzročajo te velike krivice, ki se gode našim deželam. Njim je izročeno pretežni del avstrijskega prebivalstva na milost in nemilost. Pogledimo si delokrog in ustroj teh central. Za nakupovanje žita je n. pr. v vsaki kronovini po ena podružnica vojničnega zavoda, ki mora pokupiti vse žito v svoji kronovini ter ga prijaviti centrali na Dunaju. Dunajska centrala ne razpolaga samo s tem žitom, ampak tudi z vsem, ki ga dobiva iz Ogrske, Rumunije ter sploh iz inozemstva. Ona ima absoluten monopol za celo Avstrijo.

Značilna je sestava komisije, ki določa, kako naj se razdeli žito ali moka na posamezne kronovine. Človek bi mislil, da sodeluje parlament ali pa vsaj znane in zaupanja vredne osebe pri tako važni akciji, kakor je delitev moke in žita. Vojnožiti zavod, centrala na Dunaju, dela bolj enostavno. Zbere se pet ali šest višjih uradnikov zavoda, večinoma bivših borzorcev, ter ministriški zastopnik in v kratki seji razdeli žito, 2000, 3000 ali 5000 vagonov, kolikor se ga je ravno nabralo. Znano pa nam je, da se je opetovano zgodilo, da se člani komisije niso ravnali po sklepkih seje, ampak da so po svoje delili žito, seveda vedno v prid nemških dežel ter na škodo slovenskih.

Centrale, ki se pečajo s prehranitvijo prebivalstva, so zgrajene na centralistični in absolutistični in podlagi. Javnost, parlament ne sme imeti nikake odločilne besede; kontrola, ki se je dovolila parlamentu, je iluzorična. Podružnice, ki se nahajajo v

posameznih kronovinah, so samo izvršilni organ centrale; nimajo nikakih pravic, ampak smejo samo prosjati pri centrali, naj se jih usmili. Jasno je, da igrajo na Dunaju oni gospodje, ki dele živež, važno vlogo, važnejšo morda kakor vsak ministar.

Ker so naše dežele daleč od Dunaja in ker nimamo osebnih stikov z odločujočimi osebami, smo bili vedno zapostavljeni. Koliko izdajo pritožbe na ministra, smo videli v onem slučaju, v katerem se je pritožil dr. Laginja radi Dalmacije. Slovenske dežele s hrvatskim delom Primorja in v Dalmaciji rabijo za prebivalstvo, ki ne pridelata žita, približno 16.000 vagonov moke na leto. Na tem ozemlju nakupi vojnič. zavod pri kmetih, ki več pridelajo, kakor sami porabijo, samo 750 vagonov, tako da bi morali dobiti 15.250 vagonov moke, da bi naše ljudstvo dobilo toliko kruha, kakor mu gre po postavi. V resnici pa je dobilo le malo več kakor polovico te množine, približno 8000 vagonov. Nemške dežele pa, posebno Nižnje in Zgornje Avstrijska ter Solnogradska dobe čez postavno mero moke, kljub temu, da so ti kraji preskrbljeni z vsemi drugimi živilji, naše dežele, posebno Dalmacija in Primorska, pa so navezane edino na to, kar dobe od javne aprovizacije. Isto, kar za žito, velja tudi za drugi živež. Kdaj se je razdeljevala mast po Kranjskem, Primorskem ali v Dalmaciji? Le nekateri večji kraji jo dobivajo od časa do časa. V nemških deželah ne dobivajo sicer polne kvote, to je 12 dkg na osebo na teden, vendar pa se je redno razdeljevala vsaj po 3 ali 6 dkg. Kranjska, ki je bogata dežela na krompirju, je morala letos prositi centralo na Dunaju, naj ji priporoči z nekaj več kakor 100 vagoni, da je mogla kriti najnujnejše potrebe, to pa samo raditega, ker je svoje dni zahteval Dunaj, da mora izročiti vojaški upravi več kakor 300 vagonov. Naravno bi bilo, da bi Kranjska zalagala Primorsko, ako ji kaj ostane. To pa se ne zgodi. Naš krompir se uporabi v druge svrhe, ljudstvo pa mora stradati. Že mesece in mesece se ni delil krompir po deželi na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji; na Dunaju in po drugih nemških krajih pa ga dobiva prebivalstvo po 1 1/2, oziroma v zadnjem času po 1 kg na osebo in teden.

Akoravno zajema cela Avstrija vsa glavna živila iz ene in iste zaloge, se vendar tako krivično dele. To pa je mogoče samo na ta način, da izročena usoda našega ljudstva dunajskim centralam, ki so v nemških rokah. One lahko izstradajo naše prebivalstvo, ker po sedanjih postavah nimajo naši poslanci pravice sodelovati pri razdelitvi živeža. Da se odstranijo te krivične krivice, je vložil Jugoslovanski klub nužno interpelacijo, v kateri zahteva, da se deli živež povsod enakomerno in da se še posebno ne daje na škodo stradalnega juga prednosti Dunaju. Da se doseže pravično razdeljevanje živeža, morajo priti centralne pod direktno kontrolo parlamenta.

Ker vemo, da ima v Avstriji pravica počasno pot in ker hočemo rešiti naše ljudstvo gladne smrti, se pripravljamo na samopomoč. Po vzgledu društva »Česko srce« v Pragi, ki ima namen preskrbovati otroke in gladne ljudi z živežem, se namerava ustanoviti v Ljubljani »Slovensko srce«. Pomen take organizacije je neprecenljiv. »Slovensko srce« naj bi ne le spravljalo slovenske gladne otroke na Hrvatsko, kar se že itak godi, temveč naj bi predvsem skušalo dobivati živež iz Hrvatske in ga razdeljevati med uboge na Kranjskem in Primorskem. Pri tej težki nalogi bi šel slovenski organizaciji na roke »Osrednji odbor slovenskih, hrvaških in srbskih žena za sročad« v Zagrebu, ki se je sestel pod pokroviteljstvom hrvaške vlade, da skrbi v prvi vrsti za vdove in otroke padlih vojakov, in ki ima že bogate fondre. Začelo pa bi se naj sedaj tudi organizirano nabiranje prispevkov v živilih doma. V znamenju samopomoči si moramo ustvariti »železne zaloge«, ki bodo v skrajni sili nudile pomoč našemu stradalnemu ljudstvu. Snujčijo se »Narodni svet« naj bi posvetil vso svojo pozornost tej veliki misli.

## Čehi in Trst.

(Dopis češkega politika.)

Tržaško vprašanje ni češki javnosti popolnoma tuje. Sicer nimamo se posebnih knjige o Trstu, ampak cela vrsta izobražencev deluje na polju čeških odnosov in stikov z drugimi narodi, in tudi knjiga o Trstu ne bode dolgo izostala. Češko časopisje pazljivo beleži vsako vest o Trstu. Že pred vojno so se tudi češke revije bavile s Trstom (Pražská Lidová Revue, Menšinový Obzor, Slovanský Přehled, Časopis českých turistů, Přehled), v novjšem času n. pr. »Mirový list« z referatom o največji politični literaturi o Trstu. Naj sledi kratek pregled o češkem stališču v tržaškem vprašanju.

Italijanske zahteve smatrajo ostanke latinske (rimске) kulture za dokaz italijanskega značaja in pripadnosti k italijanskemu okrožju. To pa ne velja, ker bi mogli z enako pravico, kakor jugoslovanske pokrajine z rimskimi ostanke, zahtevati zase tudi vse druge kolonije bivšega rimskega imperija, n. pr. na Češkem Kolin (Colonia). Trst sam ima pač zelo malo latinskih ostankov. Trst je latinski značaj za vedno izgubljen.

Tržaški razvoj, v kolikor je italijanskega značaja, ni narastel organično kot del razvoja italijanskega narodnega telesa. Trst je postal velik iz druge nego italijanske volje. Ta volja je bila av-



strijska. V doba, ko je bila Avstrija še decentralizirana, je bil Trst mali, revnen trg, na katerem izvešči njegove ljubene do samoodločbe in samouprave ni bilo nič obudovanja vrednega. Trst je postal še le takrat velik, ko se je posrečilo veliko denarnico čeških dežel pridobiti za investicije. Ta denar je pobil v Trst inteligentne italijanske priselence in slovensko ljudstvo, katero je propadalo vplivu italijanskega meščanstva. Seveda, takrat italijanski Trst niso bili še nacionalisti v današnjem pomenu; šele slovenski narodni nastop jih je ustrašil in so prevdarjali, na kak način bi rešili italijanski značaj Trsta.

Dolgo je trajalo, predno je češki gospodarski razvoj dosegel ono stopnjo, da je spoznal svoj svetovni položaj in je začel razumeti njegovo pomen za svetovno politiko avstrijske monarhije. Stara češka politika je bila lokalna, in v stanovski dobi češke politike bi bil Trst zaman čakal, da bi se češke dežele odločile za investicije v tržaški luki. To nalogo je izvršil na koristi poznejšim dobam centralizem, ki je hotel povzdigniti lastno trgovsko mornarico ter se oporiti od tujega (glavno beneškega) trgovskega posredovanja z Levantom in Orientom. V najnovijem času so tudi Čehi spoznali, kaj pomeni neposredni stik z morjem, in si želijo emancipacije od posrednih stikov. Moderna doba češkega narodnega gospodarstva nastopa z uveljavljanjem tega vprašanja. Čehi se zavezujejo svoje naloge v Trstu in tržaško vprašanje ni več za Čeha tuje. Oni reklamirajo primeren del tega, kar je dosegel centralizem, čeprav izprva brez njih volje, vendar le z denarjem in pomočjo čeških dežel v Trstu, in hočejo nadalje za lastno voljo v Trstu sodelovati, seveda ne več le pasivno, ampak tudi aktivno, kot trgovci. Nobena druga luka — izvešči Reko — ne pomenja za Čeha tako varnost in tako množico gospodarskih vsloboščin, kakor Trst. Hamburg, Bremen, Štetin, Gdansk, Odesa, Galac so preskrbljeni z blagom lastnega industrijskega zaledja, le Trst ima v alpskih deželah slabše zaledje in ga mora dopolniti z blagom iz čeških dežel. Tudi meina lega Trsta v narodnem oziru bo uspešna za pospeševanje češkega sodelovanja. Seveda češke dežele ne bodo nikdar v Trstu imele edine luke. Druge luke bodo dole velik del blaga iz čeških dežel, kajti tehnične okoliščine v tej ali oni vrsti blaga in v tej ali drugi dobi bodo za te druge luke ugodnejše. Akoravno torej ne bo šla vsa prekmorska trgovina iz čeških dežel preko Trsta, bo s previdno in nepristransko politiko mogoče, da Trst postane glavna češka luka.

Italijanstvo je v Trstu naraščalo ne kot prebitek italijanskega gospodarskega življenja, ampak kot kolonija delavcev, ki so rabovali za tuji denar. Danes, ko se je prebivalstvo izobrazilo in se hoče lotiti samega dela, je italijanska kolonija izgubila svojo zgodovinsko nalogo in počasi propada. Italijanska kolonija se bo vzdržala v Trstu morda za vedno; prvega mesta pa na dolgo ne more držati. Visoko izobraženi italijanski tržaški socialisti Angelo Vivante dokazuje v svoji knjigi „Irredentismo adriatico“ z znanstveno točnostjo, da Trst nima gospodarske pripadnosti k Italiji, in da se je za to rodil irredentizem, ki nasprotuje gospodarskemu napredku Trsta. Italijanski nacionalisti so s pomočjo avstrijske vlade z umetnim naseljevanjem in nasilnim postopanjem proti prihajajočim narodnostim držali pozicijo. Njim ne gre več za tržaški razvoj, temveč le za italijanski značaj Trsta, vse eno, ali bo mesto propadlo. Ne le A. Vivante, tudi pametni italijanski narodni gospodarji vidijo v okupaciji Trsta samo novo gospodarsko težavo in socialno bolezen. Italijanski značaj Trsta se ne more vzdržati brez gospodarskega propada Trsta. Ampak ti poskusi se morajo končno izločiti, kajti zmagoviti nastop naravnih lastnikov Trsta se more le zadržati, nikakor pa ustaviti. Tega se morda v svojih srcih zavedajo tudi nacionalistični tržaški socialisti, podpirajo pa konservativno italijanskega značaja Trsta.

Naravni gospodari Trsta so Jugoslovani. Že leta 1848. je celo uradni tržaški list to priznal, in razvoj mu daje prav. Čim močnejša bo industrializacija neposrednega tržaškega zaledja, tem bolj se bo v Trstu pokazal jugoslovanski vpliv in ni več daleč doba, ko bo prebivalstvo imelo jugoslovansko večino, in v bodočem veku tudi večino v obrti in trgovini. To je naravni zakon, neobhodna posledica bodočega napredka jugoslovanskih dežel, in ta zakon ne bo iz sveta spravila nobena umetna zapreka. Ako se Trst zapre pred slovenskim blagom, to blago ne bo uničeno, ono si bo našlo drugo luko, uničen pa bo razvoj Trsta. Obupen je boj proti naravnim zakonom: Geografsko in prebivalstveno zaledje Trsta ostane jugoslovansko, in s tem bo odločena tudi narodnostna usoda Trsta.

Tržaški Italijani se zdaj še niso iztrežili iz nespametnega in neresničnega ponosa, da je Trst nastal kot plod italijanske misli in italijanskega dela. To pomoto morajo končno popraviti in se prepričati, da so bili v Trst poklicani z druge iniciative, da bi s pomočjo in sodelovanjem drugih izvršili zgodovinsko nalogo. Ako kdo govori o samodoločbi tržaških Italijanov, ali o samoodločbi Trsta, nima popolnoma jasnega pojma o tej ideji. Samodoločba narodov ne pripada poljubnim in posameznim delom enega naroda. Če zahteva kdo samodoločbo za Trst, ne stoji na narodnem, ampak na stališču zgodovinskega državnega

prava. Italijani, živeči v Trstu, niso smatrali italijanstva kot bistven del svojega značaja, ampak posluževali so se tega jezika kot občevalnega. Italijanska jim je bila gospodarski, trgovski in ne etični pojem. Pradedi današnjega Tržanca so po pretežni večini Kraševci, obmorski Hrvati in Furlani. Jugoslovani niso imeli polastiti Trsta z nasiljem. Treba jim samo, da se Trst neovirano, svobodno razvija, da je prost vsakega narodnostnega imperalizma v svojih odnosih napram zaledju — naravna moč bo pokazala, da narodnostni razvoj v Trstu je zanje ugoden. Čehi pa nimajo v Trstu nobenih narodno zavezujočih težni, zanje je Trst predvsem gospodarsko vprašanje in najmanjše mesto narodnega prepira. Tako, kakor z vsemi sosedmi, hočejo tudi tam, kjer žive daleč od svoje domovine v pom. gospodar. kolonijah pokazati, da so narod, ki ne le samo moče živeti v podložnosti, ampak tudi ne mara podložnosti drugih. Kakor je pisal pesnik (Kolár): »Kdor je sam svobode vreden, svobodo zna spoštovati vsako.«

Za to bodo danes ravno tako Italijani kakor Jugoslovani po pravici priznali, da v sedanjem Trstu niso sami. Čehi se bodo v Trstu čutili predvsem gostje Jugoslovancev, kajti njih je njiva, le pri obdelovanju te njive pomagajo začasno drugorodne kolonije. V srednjem veku so nastale nemške in italijanske obrtniške ter trgovske kolonije sredi tujih dežel, in so se te kolonije vzdržale, dokler ni prevzel domorodni narod sam te naloge. Na obali so se take kolonije vzdržale do zdaj. Samo, da starih privilegij ni, in se moderna trgovska in industrijska kolonizacija v tem razlikuje, da te kolonije so prosto dostopne domorodnim prebivalcem; tako je postal tudi Trst velika luka, kjer so se zbrali razni narodi. Ako se bodo brez predpravic razvijali, bo po naravi vsak narod dobil oni vpliv in vplavo, katere mu po naravnih pravicah gre. Da bodo Jugoslovani naravnim zakonom dobili v Trstu večino, je jasno.

B. C. Bohemicus.

## Nemškeje na Ruskem.

Stockholm, 17. julija. (Koresp. ur.) Iz Helsinkij poročajo: Poročila iz Rusije potrjujejo govorice o preokretu razpoloženja v vodstvu stranke kadetov Nemcem v prilogo. Potrjuje se, da je odšlo več voditeljev kadetov v Kijev in nobena tajnost ni, da so poskušali pričeti tam s pogajanjimi z nemškim vrhovnim poveljstvom, da dosežejo skupni nastop med meščanskimi strankami Rusije in Nemci, kar smatrajo kadeti sedaj kot edini izhod za obnovo urejenih razmer v Rusiji.

Berolin, 17. julija. (Koresp. ur.) V poročilu petrogradske brzojavne agencije o koncu vstaje v Moskvi beremo: Nova vstaja takozvanih socialnih revolucionarjev je končana. Socialni revolucionarji so se vdali pritisku meščanskega razreda ter so se trdovrtno trudili, zaplesti Rusijo v vojno z Nemčijo. To prizadevanje se ni samo izražalo z opozarjanjem na izredne težke pogoje brest-litovskega mira, marveč tudi v izmišljenih fantastičnih govoricah in sumničenjih, ki so morala vplivati na domišljijo ljudstva. Posrvidljeni delavci in kmetje pa spoznavajo posledice, ki bi morale nastati, če bi se onemogla Rusija pogegnala zopet v novo klanje. Ponesrečena agitacija za vojno je vrгла socialne revolucionarje levice na pot brezsmiselnih in neustanih avantur. Pet vseruski sovjetski kongres je politiko ljudskih komisarjev brez pridržka odobril, nato pa je neki Blumkin po sklepu centralnega komiteja socialnih revolucionarjev levice izvršil atentat na nemškega veleposlanika grofa Mirbacha. S pomočjo svoje stranke je prišel Blumkin v izredno komisijo za boj proti protirevoluciji. Izražajoč svojo oficijalno pozicijo si je prilastil razne dokumente, deloma pa jih je ponaredil. Krit od svoje uradne oblasti, je došel nato v poslopje nemškega veleposlanika ter je izvršil tam od centralnega komiteja ukazani umor. Istočasno so poskušali socialni revolucionarji levice vstati ter so se pri tem opirali na del čet komisije za boj proti protirevoluciji. Del čet, ojačene z demoraliziranimi elementi črnomorskega brodomarja, so aretirali posamezne člane sovjetske vlade, razorožili in obstrlevali posamezne skupine Rdeče armade. Vstajem so bile na razpolago strojne puške, topovi in oklopni avtomobili. Po nekaterih brezpomembnih poskusih odpora so pričeli vstaji pošiljati na vse strani parlamentarje. Nato so se v neredu umaknili. Zasledovanje onih, ki so pobegnili, se vrši z vso verno in z velikim uspehom. Dosedaj je bilo že 100 oseb vohov. Podrobnjša poročila bo vlada sporočila v prihodnji seji vseruskega sovjetskega kongresa, ki bo moral izreči tudi svojo odločno besedo o vstaji 6. in 7. julija in o usodi takozvane stranke socialnih revolucionarjev levice.

Moskva, 16. julija. »Novaia Žizn« poroča, da je gubernijski izvršni komitej v mурmanskem ozemlju z ozirom na odkrite sovražnosti ententnih čet proti oblasti sovetov ukazal takojšnjo delno mobilizacijo čet in splošno mobilizacijo vseh artiljerijskih in ženskih čet. Prepovedal je protirevolucionarno agitacijo ter ukazal oddati orožje.

Stockholm, 16. julija. (Koresp. ur.) »Stockholms Tidningen« poroča iz Helsinkij, da se bodo na predlog finske vlade pričela dne 21. julija v Revalu mirovna pogajanja z Rusijo.

Moskva, 16. julija. (Koresp. ur.) Glasom poročila »Izvestija« iz Arhangelska so dospeli tja iznova srbski in italijanski častniki in vojak posamezno in v skupinah. Pod zaščito tamgosenega angleškega in francoskega konzulata tvorilo vedno naraščajoč oddelek, ki šteje sedaj že nad 300 mož. Namen tega oddelka je po izkrcanju Angležev na mурmansk obali popolnoma jasen. Vlada izvršni komitej je vsled tega kljub protestom obeh konzulov sklenil razorožiti srbske in italijanske čete, kar se je baje med tem že zgodilo.

Moskovo, 16. julija. Iz Stockholm poročajo: »Nova Žizn« poroča, da je bilo zadnji teden 800 socialnih revolucionarjev aretiranih. 500 socialno-revolucionarnih organizacij je bilo razpuščenih. Med aretiranimi so vsi voditelji socialnih revolucionarjev in tudi nekateri kadeti.

Moskva, 12. julija. (Koresp. ur.) »Pravda« poroča, da je sklep vseruskega sovjetskega kongresa: Organizatorji in udeležniki na umoru veleposlanika in na vstajah so zlorabili svojo pozicijo kot sovjetska stranka in uradno pozicijo svojih članov. Kongres zahteva strogo kazeno za zločine. Sovjetu pripadajoči socialni revolucionarji levice so solidarični z zločinci. Za take organizatorje ni prostora v sovjetskih odposlancev. Glavna naloga sovjetske oblasti je vzdržati mir. Samo v slučaju tujega prodiranja je dolžnost vseh delavcev, kmetov in poštenih meščanov, če branijo deželo pred imperijalisti.

## Nemška veleofenziva ob Marni.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 17. julija. (Kor. urad.) Zapadno bojišče. Armadna skupina prestolonaslednika Rupprehta: Bojno delovanje je oživilo šele v večernih urah. Poizvedovalni sunki jugozapadno Yperna so nam dovedli vjetnikov. Jugovzhodno Hebuterne je sovražnik brezuspešno nadaljeval svoje napade. — Armadna skupina nemškega prestolonaslednika. Krajevni boji v okolici Savieresia in zapadno Chateau-Thierry. Jugozapadno Courtemont smo svoje črte potisnili do Surmelinskega odseka. Sovražnik je z ljudmi protinapadi z močnimi silami silil proti naši fronti na lužnem obrežju Marne. Njegovi napadi so se z največjimi izgubami zlomili deloma po ljutem boju pred našimi črtami. Na severnem obrežju Marne so bili uspehi prvega bojnega dne razširjeni. Po odbitju francoskih protinapadov smo sledili sovražniku prav do višin severno Nanteuila in smo se prebrli skozi Rode-matski in Kraljevski gozd. Na obeh straneh Ardre smo vrgli sovražnika na Reimsko gorsko pokrajino med Nanteuilo in severno Pourcyja nazaj. Vzhodno Reimsa je položaj neizpremenjen. Sovražne črte smo držali pod močnim ognjem in na Rimski cesti in na Sulpi smo svoja stališča izboljšali. Severozapadno Massigesa smo zavzeli nekaj utrjenih višin. Skupno število vjetnikov je naraslo na več nego 18.000.

Nad bojiščem smo večer razstrelili 36 sovražnih letal in dva privezna balona. Poročnik Wenckhoff je dosegel svojo 37 in 38. poročnik Löwenhardt svojo 37., nadporočnik Lörzer svojo 26., poročnik Bolle svojo 22. in podnadrednik Thom svojo 21. zmago v zraku. — v. Ludendorff.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 17. julija. (Kor. urad.) Nove francoske protinapade na južnem bregu Marne smo zavrnili. V ostalem je položaj nespremenjen.

Vas Courtemont leži ob Marni, par kilometrov zapadno od Dormansa. — Potok Surmelin na Marninem južnem bregu teče skozi večer imenovani trg Con-té ter se v Marno izliva malo kilometrov vzhodno od Chateau Thierryja. — Vas Nanteuil na Marninem severnem bregu leži ob gorenjem toku rečice Ardre, ne prav 10 km severo — zapadno zračne črte oddaljena od obmarnskega mesta Epemay, vas Pourcy pa ob isti rečici malo kilometrov severno od Nanteuila. — Vas Massigesa leži v Champagni, 17 km severovzhodno od mesta Suippes.

Dunaj, 17. julija. Na bojiščih na obeh straneh Reimsa se je posrečilo našim zveznikom drugi dan bitke postaviti fronto naprej. Na desnem krilu se je moralo nemško armadno vodstvo zadovoljiti z obrambo proti gostim masam francoskih divizij, ki so bile zastavljene v protinapad. Na levem krilu si Nemci še niso opomogli od presenečenja, katero so doživeli pri sunku v prazne francoske järke. Težične dogodke leži sedaj na južnem bregu Marne v odseku Dormans. Zdi se, da potrebuje Nemci za uspešni razvoj boja na celi fronti nadaljnega prodiranja. Strategični pomen nemškega sunka, ki ogroža Reims in v drugi vrsti tudi Pariz, sili francosko armadno vodstvo, jemati močne sile z drugih odsekov. Vsekakor stojimo v tem trenutku na prvi fazi velike nemške ofenzive in je zato mogoče, da bodo prinesli prihodnji dnevi bolj dalekosežne uspehe kakor 15. in 16. julij.

Berolin, 17. julija. (Koresp. ur.) Wolf-fov urad poroča: Napad dne 16. julija je stal Francoze ves sistem prvih pozicij v Champagni tja do Tahura. Vreme je bilo neugodno. Kljub temu so morale francoske baterije tako hitro obkoliti, da so Nemci zavzeli prve pozicije z zelo majhnimi izgubami. Odpor Francozov je bil povsod hitro zlomljen. Enako smo hitro prišli njih oporišča ter so Nemci sledili s svojimi napadnimi valovi tako naglo streljanju, da so zasedli izhode iz jarkov in rovov predno so mogli Francozi nastopiti. Sto in sto sovražnikov se je vdalo, ne da bi bili poskušali kak odpor. Že opoldne so se bili Nemci ustalili v zavzetem ozemlju, da ustvarijo zveze proti zaledju.

London, 16. julija. (Koresp. ur.) Reuter poroča: Kakor izvezo, ni do opoldneva nemška ofenziva na Francoskem na nobeni točki prodira delj kakor 5 milj, dasiravno je sovražnik zbral v tem napadu vse svoje sile.

Lugano, 17. julija. Pariški poročevalec »Secola« piše: Glavni sovražni sunek je bil izvršen med Dormansom in Reimsem. Tam so Nemci zastavili izredno močne oddelke, da izsilijo prehod preko Marne. Reimsa samega Nemci dosedaj niso napadli. Sovražnik ima očividno namen, trdnjavo obkoliti. Moment presenečenja ima v tej ofenzivi gotovo le zelo majhen pomen. To izhaja že iz tega, da se je francoski artiljerij posrečilo pripraviti zelo uspešno protiakcijo.

Curij, 17. julija. Politične oblasti so proglašile departamente Doubs in Jura kot vojno območje.

Rotterdam, 17. julija. (Koresp. urad.) »Times« piše: Kakor smo dosedaj izvele, se angleške čete še niso udeležile nove bitke. Angleške in francoske čete niso več zmešane, kakor je bilo to izvršeno tudi le za prav kratko dobo. »Manchester Guardian« poroča, da je pričakovati vsak trenutek, da opuste Francozi Reims.

London, 17. julija. »Daily News« poroča: s francoske fronte: Sovražnik je bil vzhodno od Reimsa povsod zadržan. Zapadno od Reimsa se mu je posrečilo spraviti nekaj svojih oddelkov čez Marno. Kolikor se da soditi iz dosedanjega razvoja boja, se zdi, da je prehod preko Marne glavni cilj Nemcev.

Rotterdam, 16. julija. (Koresp. urad.) General Maurice piše v »Daily Chronicle«: Že pred nekaj časom je bilo znano, da pripravljajo Nemci vzhodno od Reimsa napad. Zdi se, da se je sovražnik prav malo trudil prikriti svoje priprave tako, da nam mora biti ta napad, še predno vemo več o njem, zelo sumljiv. Hindenburg mora doseči to pot nekaj resnično važnega, ali pa mora priznati, da se je njegova vojna leta 1918. ponesrečila. V tem trenutku je popolnoma nemogoče vedeti, kaj Hindenburg namerava. Mogoče je tudi, da nima nobenega pravega načrta, marveč da čaka, kaj se bo prihodnje dni dogajalo. Dosedaj kaže vse, da Hindenburg se ni prišel s svojim načrtom na dan. Zdi se, da je kmalu pričakovati na drugih delih fronte nadaljnjih dogodkov.

Pariz, 16. julija. (Koresp. urad.) Obstrlevanje pariške okolice z nemškimi dalekosežnim topom je v terek trajalo.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

15. julija zvečer. Nemški napad pri Reimsu, ki je jutraj izbruhnil, se je ves dan z enako silo nadaljeval. Zapadno od Reimsa so se vršili ljuti boji v okolici Reuilly — Courthiezy — Vassy južno od Marne. Sovražnik se je posrečilo preokretati reko na nekaterih točkah med Fossylem in Dormansom. Živahen protinapad ameriških čet je vrgl dele sovražnika, ki je došel na breg jugo — zapadno od Fossya, nazaj na severni breg. Med Dormansom in Reimsem se francoske in italijanske čete še trdovratno upirajo na fronti Chatillon sur Marne — Cuchery — Marfaux — Bouilly. Vzhodno od Reimsa je zadel sovražni napad, ki se je raztezal od Silleryja do Main de Massuges, na silen odpor. Sovražnik je ojačil svoja prizadevanja v smeri na Prunay in Lesmarquises, v pokrajini severno od Prosnesa in Souaina, kljub opetovanim napadom pa ni mogel omajati naše vojne pozicije.

## Z italijanske fronte.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 17. julija. (Kor. urad.) Južno od Asiaga sta dve angleški stotniji mignogrede poskušali vdreti v naše järke. Po kratkem boju smo jih vrgli nazaj. V Brentski dolini je neko patroljsko podjetje privedlo s seboj 30 vjetnikov in dve strojici.

Sovražnikove izgube v poslednjih bojih na Sororoli se izkazujejo za izredno težke. V ozkem frontnem odseku smo našli čet 500 italijanskih trupel.

V Albaniji je položaj nespremenjen. — Šef generalnega štaba.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

15. julija. Na asijski visoki planoti so izvršili francoski oddelki dva nenadna napada v sovražne črte na Pertici in Zochi. Naši oddelki so vdrl v sovražne črte severno hriba Valbelle in so pripeljali nekaj vjetnikov. Sovražnik je odgovoril z močno artiljerijsko akcijo, nakar smo pričeli mi z uspešnim protioptogljem. Naši in zavezniški letalci so bombardirali sovražne inženirске oddelke, ki so korakali po zalednih potih. Med južnimi pobočji Sassa Rossa in Brente so razvijali sovražni poizvedovalni oddelki močno delovanje, na katero so naše sprednje straže uspešno reagirale. Napadalni poskus na Cornonu je bil zavrnjen. Čez dan in ponoči živahen artiljerijski ogenj severno Grappe in v zoni Montebella. Šest sovražnih letal je bilo sestreljenih.

## Orientska fronta.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 13. julija. (Kor. urad.) Na visokem gorskem sllemu jugozapadno od izvika Skumbija so naše napadalne čete vdrl v sovražne pozicije ter vjele več francoskih vojakov. Na obeh straneh vzhodno Črne živahno obojestransko artiljerijsko streljanje. Vzhodno od Vardarja so se poskusile angleške napadalne čete približati našim postojankam pri vasi Krastali, mi pa smo jih z ognjem zavrnili. V bližini izliva Strume je bil sovražni artiljerijski ogenj včasih nekoliko živahnejši.

## Politične vesti.

— Za jugoslovansko deklaracijo sta se minuli teden izjavili občini Oglesčak in Bukovec, sodni okraj Slov. Bistrica, tako da je sedaj jugoslovanski obroč okoli nemčurske Bistrice popolnoma sklenjen. Celo Pohorci so izvrednoto odločili in zavedni, tako da čisto mirno pričakujemo našo slavno bodočnost. Ljudstvo stoji trdno za našimi cilji.

— Urednik »Novic« — c. in k. oficir. Uredništvo Susteršičevih »Novic« prevzame c. in k. nadporočnik Petrič, ki bo v to svrhu nalašč službeno prestatavljen v Ljubljano. Petrič je svoj čas pomagal v tiskovnem oddelku zunanjega ministrstva in v vojnem tiskovnem stanu, ima torej vse kvalifikacije za urednika Susteršičevega glasila.

— »Narodni Politika« ustavljena za tri dni. Praga, 17. julija. »Narodni Politika« je dobila danes ob 9. zvečer odlok policijskega ravnanstva v Pragi, ki sporoča, da je bilo izhajanje lista oblastveno ustavljeno za tri dni zaradi kritike aprovizacijskih razmer na Češkem in zlasti, ker je list poročal, da se pošilja češki krompir na Dunaj, kar da ne odgovarja resnici in bi moglo med češkim prebivalstvom samo provzročiti nevoljo in razburjenje.

— Kako si »Neue Freie Presse« predstavlja rešitev krize. Seidlerjev leibzurnal »Neue Freie Presse« je radi predstoječega padca svojega gospoda tako vznemirjena, da modruje kakor v težkih sanjah. Piše o možnosti, da vit. Seidler pri proračunskem glasovanju

ne dobi večine in izvaja med drugim: Seidlerjeva vlada bo v odprti bitki ali zmagala ali padla. Tako mora biti in drugačna politika se tudi v Avstriji ne sme voditi. Z gnili provizoriji se ne da pomagati. Ako hoče večina krizo, bo ta tudi izbruhnila. Ljudstvo pa ne bo razumelo, če se bo prezident kot novi vladni šef kak nezkušen gospod iz drugega činovnega razreda. Pokaže naj se, ali lahko vladata v Avstriji Korošec in Stanek, podpirana od Poljakov. Zmagovalci morajo prevzeti vsa mesta. Ententna večina hoče na krmljo: naj pride. Napadno politiko je treba preizkusiti, da izgine potem za vedno. — To je res tolažba.

— Ustavna reforma. Nemški socialni demokrati so vložili v državnem zboru predlog, naj se izvoli permanentni odsek 72 poslancev z nalogo, da izdela do konca t. l. načrt za novo avstrijsko ustavo. Avstrija naj se izpremeni v zvezno državo samostojnih, po demokratičnih principih vladanih narodov. Odsek naj zbora tudi po odgovoditvi ož. zaključanju državnega zbora. Dokler ne konča svojega dela, sme izdati vlada naredbe, ki kolikortoliko posegajo na ustavno polje, samo z dovoljenjem tega odseka.

— Hummerjev korespondenčni urad. Poslanci Zenker in tovariši so stali ministrskemu predsedniku vprašanje v zadevi korespondenčnega urada, ustanovljenega od poslanca Gustava Hummerja, ter so navajali v svoji pritožbi, da se je temu korespondenčnemu uradu z državne strani priznalo privilegije, ki neodvisnim časnikarjem in provincijalnemu časopisju, ki hoče varovati svojo neodvisnost, skoraj onemogočajo braniti se proti taki nečedni konkurenci.

— Hötendorfovi politični načrti. »Neue Freie Presse« piše obširno o odpuščenem maršalu baronu Conradu. Nas zanj posebej, kar pripoveduje in namiguje o izvenvojaskem maršalovem delovanju, posebno pa o njegovih političnih načrtih. Baron Conrad da je imel v začetku vojne neomejeno oblast nad celo državo, nad vsemi državnimi pripomočki, ne le v vojaški ampak tudi v splošni državni, posebno pa v politični upravi. Malo je mož v avstro-ogrski zgodovini, ki bi imeli tako obširne pravice. List piše potem: Feldmaršal je bil med onimi možmi, ki so v podcenjevanju zgodovinskega razvoja menili, da je vojna najboljša prilika, da se s kladivom, ki pada po sovražnikih, na mah in do temelja preustroji cela monarhija (v nemškem duhu op. ur.). Kdo more povedati, če bi se mu to po sijajni zmagi ne posrečilo? Te sreče pa feldmaršal ni dočakal.

— Ogrska zbornica. V večerajšnji seji ogrske zbornice je predložil ministrski predsednik dr. Wekerle mirovne pogodbe z Rusijo, Finsko in Romunijo ter dodatne pogodbe. Finančni minister Popovics je predložil šest zakonskih načrtov in šecer o emisiji regulacijskih in melioracijskih posojil, o davku na promet, o izpremembi nekaterih določb monopola na sol, o davku na vojni dobiček, ki naj plača avstro-ogrska banka za leto 1917, o ureditvi dohodkov in razdolžitvi javnih uradnikov in vpokojencev ter izpremembo zakona glede centrale denarnih zavodov. Zbornica je na to nadaljevala specialno debato o volilni reformi. Predlog ministrskega predsednika dr. Wekerle glede volilne pravice žen je bil odklonjen s 96 glasovi proti 161 glasovom. Zbornica je odklonila tudi predlog, da naj se še letos razpravlja v poslanski zbornici o volilni pravici žen. Prihodnja seja danes.

— Ogrski ministrski predsednik o zvezi z Nemčijo. Ministrski predsednik dr. Wekerle je izjavil, odgovarjajoč na tozadevno interpelacijo, da zveza z Nemčijo nima in ne bo vsebovala grožnje napram drugim državam. Zveza ne bo ovirala za prijateljske zveze z drugimi državami. Tudi akcijska svoboda naše države se bo brezpogojno vzdržala. Pogajanja imajo samo namen doseči ožek sporazum in če se sprejme pogoj, da se pogajanja z drugimi državami smejo vršiti le skupno, to ne pomeni prikrajanja naših pravic, niti nas bolj ne veže kakor Nemčijo. Dejstvo, da se bomo morali z drugimi državami skupno pogajati, je garancija za to, da bomo mogli vsaki čas in v vsakem oziru varovati svoje interese. Tudi pri rešitvi poljskega vprašanja bomo skrbeli za to, da se varujejo naši gospodarski interesi. Kar se tiče predpogajanj v Solnogradu, gre za določitev temeljnih principov za medsebojno narodno gospodarsko razmerje. V poglavitnem gre za tarife in za skupni carinski shema, za carinski zakon in carinsko postopanje. V teh vprašanjih je prišlo že do principijalnega sporazuma. Obljubil je zbornici, da ne bo postavljena pred fait accompli.

— Italijanski listi proti Jugoslovani. Iz Chiassa poročajo, da po uspehu ob Pavi pišejo razni italijanski listi proti Jugoslovani, povdarjajo, da je med avstrijskimi divizijami na primer 42. ki je hrvatska, podala najjasnejše dokaze brezpogojne zvestobe cesarski hiši in energično bojno voljo ne samo proti Italijanom, ampak tudi proti Črnogorcem, Srbom, Rusom in Romunom; nadalje izvajajo, da se kaže jugoslovansko gibanje v Avstriji vedno za avstro-ogrske in protitalijanske, kakor tudi protisrbsko in je sposobno izročiti celo Slovence in Trst nemškemu vplivu. Predsednik rimskega odbora potlačenih narodov je poslal listom poziv, da naj s tako baje neutemeljeno pisavo ne rušijo italijansko-jugoslovanskega sporazuma.

— Izgledi za mir. »Times« izrekajo mnenja, da so bili govori nemškega državnega kanclerja grofa Hertlinga popolnoma nepotrební, ker so polni raznih pridržkov in zanik, tako da je mo-



gove govore mogoče na najrazličnejši način tolmačiti.

Ententni vojni cilji. Zeneva, 17. julija. »Temps« poroča: Na željo Wilsona je prišel ententni vojni svet v Versailles za novo redakcijo vojnih ciljev entente. Istočasno so se na željo Wilsona pregledali vsi strateški načrti bodočega leta.

Belgija o Hertlingovem govoru. »Westminster Gazette« piše: Ze vnaprej je treba povedati, da se vsem za veznikom protivi misel, uporabiti Belgijo pri pogajanjih kot zastavo. Belgija je bila žrtev velikanskega pravdomstva, za katero zahtevamo zadoščenje in popravilo brez ozira na katerokoli drugo sporno vprašanje. Iz mirovnih pogodb v Brestu Litovskem in v Romunijo vemo, kaj razumejo Nemci pod površino, če imajo priliko pogajati se za to ali narekavati svoje pogoje. Če želi Nemčija mir, mora odstraniti svoje vojne oblike in svoje vojne hajske ter se mora pridružiti civiliziranemu evropskemu sistemu s skupnim nadzorom nad oborožanjem in s skupno garancijo pravic vseh narodov, velikih in malih. Polagoma prihaja vedno bolj jasna edina pot, ki more voditi do diskusije evropskih vprašanj in do trajne rešitve. Naš odgovor Nemcem se mora torej glasiti, da je naš cilj trajno pomirjenje sveta.

Hertlingov govor in Amerika. »Times« poročajo iz Novega Jorka, da so v Ameriki splošno prepričani, da je imel zadnji mirovni govor grofa Hertlinga izključno namen provzročiti med zavezniki diskuzijo, ki bi pokazala, da vlada med njimi nesoglasje. Listi odklanjajo razmatranje Hertlingovega govora kot popolnoma nemogoče.

## Dopis iz Celja.

(Od našega poročevalca.)

Celje, 16. julija 1918.

Več vlovov je zadnji čas doživelo Celje. Nedavno temu pri krojaču Hočevanju, minoli četrtke pa pri krojaču Leonu, ider so odnesli 200 K, kolo, več zavrtov tohaka in cigarete. Običeni so bili v vojaško uniformo.

Potresni sunek, precej občuten, a zelo kratek, smo čutili v Celju danes krog ene popoldne.

Cesar je potrdil izvolitev delnega glavarja grofa Attensa za predsednika štajerske kmetijske družbe.

Kdo ima prav? Namestnik je izdal naredbu, da je dovoljeno si nakupiti par kili živil na deželi in jih spraviti v nahrbtnik v mesto. Sicer je že zopet nova naredba Claryjeva prvo omejila, zakaj prepovedano je v okrajih Maribor in Ptui kupovati zgodnji krompir in novo žito. Te dni pa je uradovale na kolodvoru v Spilfeldu revizijska komisija lipniškega glavarstva in ljudem, ki so prišli z nahrbtniki, vse poravnala, ne samo zgodnji krompir in novo žito, ampak tudi meso itd. Ljudje so bili seveda zelo razburjeni, pa vse sklicevanje na namestnikove navedbe niso nič zalegle. Človek res ne ve, kdo ima prav, ali Clary ali na njegovi revizitorji — ali pa so že vsi na glavo padli.

Razmere na progi Zidani most - Zagreb nujno ključjo po ureditvi krepko roko. Nedavno temu je bilo oddanih med vožnjo na en vlak sto strel, par dni kasneje pa zopet na isti vlak pet strel, obojestranski izstrelki. Neverjetno, in vendar res!

Grški občinski očetje so se dne 11. t. m. zelo razburili zaradi nakupov grških hiš s strani Slovencev. Baje je že 100 Slovencev v Gradcu kupilo hiše. Res strašno! Nazadnje bodo ti nesrečni Slovenci res celo mesto kupili! Pa govorijo nam pomislilo, da Slovenci ne moremo nič za to, če so Gradčani bodasti in uspejajo!

Na nemškem volkstagu v Lundenburgu dne 21. t. m. si bo brusil opet lezljivi mariborski Mravljac, zven njegaj nastopi kot govornik župnik — r. Gimpf.

Umrl je 1. t. m. v Jelovcu pri Mariboru kmet Matevž Kavbe, najstarejši mož občini.

Poročil se je 10. t. m. v Št. Ilija v Slov. Gor. Ivan Roškar, sin drž. in dež. poštara, z Maliko Gornikovo, hčerko veleposelnika Karla Gornika v Selnici.

Občinski svet v Ptuiju je sklenil darovati »Št. Marka« 100 K »Štajercu« 1000 K, poleg tega pa še brezplačno protore za »Štajerca«. Očitno trpi »Št. Starec« na starostni slabosti, da ga morajo raz z dvema berglami podpirati.

Iz Slov. Bistrice poročajo, da je vrnil iz ruskega ujetništva tamnogičeni vojni zdravnik dr. Lebar in da prične v hotelu »Avstria« ordinirati. — Obenem poročajo, da se je za dr. Vošnjakovo ljudsko knjižnico kupilo za 200 K novih knjig.

V Tinskem je 6. julija umrl pomočnik in vpokojeni učitelj gosp. Simon Brenk.

Solčava. Celjski Nemci se silno rudi, da bi mogli kupiti kaj sveta pri nas v Logarski dolini. Pri Plesniku niso nič pravili, čeprav sta Južek z Ljubnega in mladi Rakušev Jost na binkoštno nedeljo spet nagovarjala Plesnika, da bi prodal nekaj sveta. Tudi oskrbnika nemške kočje v Logarski dolini (nekaj Piskernik) se za zvezo za celjske Nemce in obrekle Slov. nam. društvo. To naj na znanje vzamejo lovenski turisti, da se bodo izogibali nemške kočje.

Ljubno. Dne 29. imila je napravil totnik »fajerhera« Pludernik izlet požarne rambe v Luce. Ne vemo, ali so pili na voje stroške ali pa za darilo gospe Petek, ki je povodoma smrti svojega sina darovala soljani brambi 200 K. Računov Pludernik tak ne mara predložiti občini, kar tudi svoj čas kot zastopnik gostilničarjev za žitinski davek ni pokazal računov vsem interesentom. Kakor slišimo, bodo občina zahtevala račun od požarne rambe. Če ga ne dobi, pa bodo imenovala drugega načelnika za požarno brambo. Za to je itak že zadnji čas. Proč z ljudmi, ki trobijo v nemški rog!

Radmirje. Naš gostilničar Matonowitsch je pokazal svojo nemško barvo je javno, kar je doslej bolj skrivaj. Svojo natakterko, ki je bila odkrita Slovenka, je odlovil. Pred kratkim pa so gostje videli v njegovih gostilni na mizi šopek plavice obdan od hrastovega lista. Slovenski gostje, ali si pustite to dopasti?

Mozirje. Dne 4. julija smo privedli velik kres na Brečlovskem hribu v čast jugoslovanskih apostolov Cirila in Metoda, pri katerem je bilo okoli 30 pevcev in pevki. Dekleta so nabrala nad 400 K za slovensko šolo v Mariboru. Dobro bi pa bilo, da bi se v našem trgu tudi drugače bolj zavedali slovenskega duha ter med seboj govorili slovensko. Kdor nemško govori, kaže le, da zanika svoj materni jezik.

## Vesti iz primorskih dežel.

V Kranju je umrl po kratki in mučni bolezni dne 15. t. m. gospod Josip Pagon, c. kr. nadoficiant pri c. kr. okr. glavarstvu v Tolminu. Zapustil je vdovo s 6 otroci, od katerih se trije sinovi nahajajo na bojnem polju. Naj v miru počiva!

Nekateri vojaški revizorji na železnih postopajo z občinstvom jako arogantno. V brzojavku od Opčin do Divače je neki tak revizor te dni neko gospodično celo zaušesa prijel. Tako dogodki naj se naznanjajo spri, da se more o njih spreporiti v parlamentu in pri ministrstvih.

Velikanska tatvina v Trstu. Iz Trsta se poroča, da se je izvršil pri tvrdki »Balkan« velik vlom. Pollicija zasleduje vlomilce.

Dva regnicola pred tržaško sodnijo. Dva regnicola 23letni Antonio Banelli in 26letni Mario Costantini, oba pristojna v laški Videm, rojena pa v avstrijskem Primorju, sta bila konfinirana na Dunaju. Dne 1. maja t. l. sta si dala napravit od neznanih oseb »Urbanschein«, za kateri sta plačala 80 K vsak. Prihajala sta se s tema ponarejenimi listinama do Ville Vicentine v Furlaniji. Tam pa so in prišli in izročili tržaški sodniji. Obsojena sta radi golufije vsak na 4 tedne strogega zapora, kateri pa sta že prestala s preiskovalnim zaporom. Sedaj bosta zopet konfinirana.

Zaradi pomanjkanja živil v Trstu je šlo precejšnje število gospodinj pred namestništvo, tam pa so poslale sedmero na namestništvo. Ta teden je aprovizacijska komisija določila izredno malo količino živil. Odposlanstvo je zahtevalo, da naj se takoj da še kako drugo živilo, ker od samega kruha ne morejo živeti. Zahtevalo je tudi zvišanje vzdrževalnine. Dvorni svetnik Scarpa je poudaril težkočo pri prehrani, obljubil pa, da komisija poskrbi, da se testenine začno razdeljevati nemudoma. Ko je obljubil se neke druge reči, je odposlanstvo odšlo in čakalo ženske so se razlele seveda nezadovoljne.

Obsojda na smrt v Šibeniku. Porotna sodnija v Šibeniku je obsodila na smrt na vislicah poročeno Marijo Gradicko, ki je umorila staro Ivoševičevo.

Kdo ve kaj? Fran Piro, garnizijska bolnica št. 9, 1. odd., soba 87, v Trstu, bi rad izvedel kaj o svojem bratu Antonu Piro, ki je šel pri 3. strel. n. 2. stolitja, 19. maršat. Doma sta Pira iz Vojske na Krasu.

Išče se Alojzij Sedel, kadet, kateri je služil pri 97. pešpolku in bil doleden pešpolku št. 45. Bil je vjet v Rusiji. Kdor bi kaj vedel, naj to naznani Posredovalnici za goriske begunce v Ljubljani.

## Dnevne vesti.

Padel je na tirolski fronti enoletni prostovoljec - korporal Ivan Kmet, sin trgovca in posestnika g. Ivana Kmeta v Ljubljani. Štel je komaj 19 let. Časten mu spomin!

Odborniki (le) ljubljanskih kraj. organizacij in pol. društev JDS, so vabljani, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v petek 19. t. m. ob 4.9. v mali dvorani »Narodnega doma«. Na dnevnem redu je edina točka: razgovor o aprovizacijskih vprašanjih.

Praznovanje narodnega blagdana sv. Cirila in Metoda. Poroča se nam: V Loški dolini so kljub slabemu vremenu na predvečer na več mestih goreli kresovi, pri teh se je prepevalo, streljalo in ni manjkalo tudi »harmonike«. Na blagdan so gospodične Ciril - Metodove podružnice Stari trg-Lož pobirale za slovensko širščad in nabrale ogromno svoto 800 K. Posnemajna vredno!

Na naslov slav. inšpektorata c. kr. priv. žužne železnice v Trstu. Pišejo nam: Pri blagovni in osebnih blagajni na postaji v Sežani se nahaja gospod, ki mu je slovenski jezik španska vas. To je nesramna provokacija vsega našega prebivalstva. Se več! Tako postopanje je s strani železniške uprave absolutno nedopustno. Ravno dandanes so taki časi in take razmere, da rabi prebivalstvo dan za dnem tako od drugih, kakor tudi od železniške uprave najrazličnejših informacij, bodisi v zadevi osebnega, bodisi blagovnega prometa. In tako naj ljudje, ki ne razumejo našega jezika, vršijo svojo dolžnost? Da se pa na vpludna vprašanja zamahne z roko in odkima z glavo, tega ne bomo na noben način trpeli in dvigamo svoj glas v imenu trpečega ljudstva in v imenu najprimirlivejših pravice slovenskega naroda. Se tega bi se manjkalo, da bi se poleg vsega gorila in trpljenja na ta način prakticiralo v čisto slovo. kraju. Zato vprašamo slavni inšpektorat: Ali mu je znano za te kriče razmere na postaji v Sežani, in ali je pripravljen nastopiti na mesto, ki so določena za direktno obveščanje z ljudmi, uradnike, ki so zmogni jezika, ki ga govori ljudstvo? Dostavljamo, da bomo stvari posvečali vso pozornost. — II.

Slučaj črnih koz v Ljubljani. Dinarica Klara Kovačič je prišla 15. julija 1918 v delovno bolnico na ginekološki oddelki radi krvavitve. Včeraj pa se je pri njej pokazal izpuščaj, značilen za črne koz. Izolirana je v posebni infekcijski baraki. Po polizvedbah je bilo dognano, da je 9. julija zdrava odšla iz Čakovca v Trst in radi krvavitve prišla v Ljubljano. Po vsej verjetnosti si je že nalezla bolezen v Čakovcu.

Nesreča pri kopanju. Iz Medvoda nam poročajo 18. julija: Včeraj popoldne je utonil v Medvodah v Savi obče priljubljeni gospod Franc Stopar, trgovec iz Ljubljane. Kopal se je popolnoma v družbi svoje gospe sorojce, z 2-letnim sinčkom, gospodične avstrijske in g. Perniča, železniškega ekspedienta ter ležal skoro ves popoldan v pesku. Okrog 6. ure pa se spusti v vodo

plava v Sori, zaključ se svojemu sinčku v pozdrav: »Zdravo Marjanček«, v tem pa je prišel preblizu izliva v Savo in deroča Sava ga potegne s seboj. Med tem začne klicati na pomoč. G. Pernič, ki je bil že odšel, prihiti hipoma nazaj, vrže sukunji in čevlje raz sebe in se vrže za njim v valove. Se onemogli g. Stopar izgine za hip pod vodo, se zopet prikaže. G. Pernič se požene za njim, a razdalja je bila že prevelika. Valovi so ga zakrili. G. Pernič išče še nekaj časa po vodi, a ves izmučen priplava sam komaj h kraju. Vsa rešilna akcija pozneje došlih gospodov: postajenačelnika, Jeslha, orožnikov in drugih je ostala vsled kalne vode brezuspešna. Soprogo ponesrečenega Stoparja so le s težavo zadržali in s tem preprečili gotovo dvojno smrt. — Gospe vdovi naše najiskrenejše sožalje. g. Perniču pa za njegovo smrtnevevno požrtvovalen trud naše popolno pohvalno priznanje.

Iz neprevidezosti svojo mater ustrelil. V Trati je našel 14letni Jakob Peternel v gozdu vojaško puško, katero je prinesel domov in jo materi pokazal. Puška se je sprožila in strel je zadela mater v glavo; padla je na tla in v par minutah umrla.

Požar. Zgorela sta kozolca posestnikov Frana in Jerneja Hribenika v Puštalu. Skupne škode je okoli 400 K.

Tatvine. Luki Čudnu v Dragomeru, so odnesli tatovi pet kosi, drugi dan pa 160 K in en par čevljev. Najbrže so to storili cigani. Na Praprotnem brdu so ukradli tatovi masti in žita za 800 kron. V Bezuljaku je izginilo Neži Turšičev jajec, mesa, slanina in drugih reči za 300 K. Iz skladišča tovarne v Medvodah je bilo ukradenih 400 vreč v vrednosti 6000 K. Neži Zupančič pri Grosuplemu so ukradli 16 kg masti in raznega drugega blaga v vrednosti 1200 K. V Gabrijah sta odnesli dve dekletki Mariji Žirovniki mesa, sladkorja, kruha in Mariji Riharjevi 8 kg moka.

Iz Jesenice nam poročajo: O priliki birme se je mudil na Jesenicah 3 dni škof dr. Jeglič. Kako zelo priljubljen je visoki cerkveni dostojanstvenik priča sprejem, katerega je bil deležen. Vključ skrajno slabemu vremenu ga je pričakovalo obilo ljudstva z občinskih odborom na čelu. Zupan Čebuli pozdravil je škofa v imenu občine. Savska godba je pa v večernih urah v navzočnosti neštete množice priredila podoknico. Zbog velikih zaslug, katere si je vladika zatekel za jeseniško faro, predvsem pa za Jugoslavijo, je jeseniški občinski odbor v svoji seji dne 14. t. m. imenoval enoglasno škofa dr. Jegliča svojim častnim občanom, ob enem pa tudi soglasno se izrekel, da neomajno stoji na stališču jugoslovanske deklaracije, z vso odločnostjo pa odklanja sumničanje delnega odbora, glede stikov s poslanecem Trumbičem, s katerim nima nobene zveze.

Junaške blejke. Iz Bohinjske Bistrice nam pišejo: Kdo ne pozna zanimivega, opevanega nastopa Blejk iz časa Francozov? Da se živi isti duh v naših potokih, pričajo naloge, ki so si jih nadele novodobne blejske hotelirke in lastnice penzionov. Kljub vsem težočam in oviram so zastavile pot močnej malodušnosti, ki izvira iz tako dolgega presledka v tujskih sezonah, in s tem postale prave pionirke novemu razvoju našega letovišča po zadnjih, za naše sezone usodnih letih. Pomisliti treba, da je bilo izmed vseh krajev našega zaledja najbolj prizadeto naše zdravilišče, katerega življenjsko žilo je napajala sleherni leto poprej le tujska industrija. Kaj vse je moral naš Bled prenesti in pretrpeti ves ta čas, popiše svobodnejše pero od današnjega. Da se je po tem mrtvilo osokolila vrsta domačink, je pač vredno, da zabeležimo njih imena. So pa: Molnar - Vovkova, Jeklerjeva, Petranova, Miklavževa, Andulka, Zrimčeva, Bergantova, ki so pravzeto v času, ko posameznik nad svojo lastno prehrano obupava, po cele gozde, tudi do 60 oseb na oskrbo. To je pač podjemniški talent prve vrste! Neumovno nam je, kako se more dopisnik iz Bistrice obregovati, da dobi turistovski hotel par kili mesa, več nego zaseben dom. (Dopisnik se ni zgražal nad tem, temveč nad tem, da dobi hotel toliko razmera na več. Op. ur.) Kako bi bili blejski gostilničarji, ki se pehajo za zvišanje raje, tudi za tuje leto za letom, veselji, če bi jim glavarstvo prišlo na pomoč! Ne čudimo se potemtakem županu, da svari tuje, naj ne hodijo v kraj. Tega ne dela zato, da bi oviral turistiko in razvoj letovišča, marveč ker je jasno, da se zadrživa vsak tuje vanc, ako ne dobi potrebnega živila. Vpostaviti je tudi treba, da si naš kmet ne privoščja presnega masla, netelničkov, tudi naše uradništvo je do gotove meje. Kam nadalje z jagodami in drugim sadjem, kam z gobami, s cveticami, s čimer so se opomogli ubožnejši sloji iz Bleda in okolice vsaj toliko, da so si kupili obleke, obuvala? — Kako se bodo leto odadnili posestniki več let praznih stanovanj! Zopet zaslugi omenjenih vrlih Blejk. Tako se izvija korist druga v drugo in ta vzajemnost bistveno lajša prenašanje težkih časov. Na pomoč torej, gospod okrajni glavar, Bledu prav tako, kakor turistiki ob Bohinjskem jezeru! Ne ugovarjamo ometitvi tujskega navala do gotove meje, toda zatrej ga, zabraniti možnost za nov razvoj, to bi bila tesnoročnost, ki je našemu gospodarstvu okrajnemu načelniku nočemo prisoditi in kateremu radi izrekamo priznanje, da podpira slehernega koristnega glede na njegovo prepiranje in strankarstvo. Če pa se kdo vreden pohvale za srčnost, so to brezovno gori omenjene gospe in gospodične.

Gornigrad. Narodna čitalnica in bratno društvo ponovita na občno željo v nedeljo 21. t. m. po večernem igro »Deset brat«. Predstava se vrši v graščinski dvorani v dobrodelne namene.

Koncert v Slov. Bistrici. Za 14. t. m. oglašeni koncert se je moral preložiti na 25. julija ob 4.5. uri popoldne. Po poročilih iz okolice pričakujemo naravnost velikansko udeležbo. Poleg petja in gledališke igre bomo imeli tudi srebrol, za katerega smo prejeli že mnogo lepih daril v živilih, tako da bo ta naša prva veselja v vojnem času gotovo v vsakem oziru krasno uspeša. Okolišane opozarjamo na ugodne zveze vlakov: mariborčani (okoli 50 pevcev Dramatičnega društva) se pripeljejo

jo popoldne ob pol štirih z brzojavkom. Na veselo svidenje! — »Čitalnica«.

Sentjurška združena narodna družba priredi o priliki obnih zborov C. M. podružnice v nedeljo, dne 28. t. m. ob 8. uri popoldne pri Zajcu v Lokarjih pri St. Jurju ob Južni železnici veliko narodno slavo z gledališko igro, s petjem i. dr. v prid C. M. D. slov. šoli v Mariboru, stradalca jugoslovanske ded in oslepljen slov. vojakom. Z ozirom na velepomembni dobrodelni narodni namen prosimo vse zavedne Slovence in Slovenke, da pridno delujejo za množevno udeležbo.

Prodaja graščine in hotela v Vrbi na Koroškem. Velik krik so zagnali na svojih listih planinski Nemci, ko se je izvedelo, da bo občina Vrba prodala svojo graščino in hotel Hrvatoma. Potem se je poročilo, da je posestvo že prodano. Sedaj poročajo, da je neki hrvatsko - slovenski konsorci, za katerim stoji nek zagrebška banka, nadal znatno ponudbo za nakup graščine, ali iz narodnih ozirov občina noče sprete ponudbe, odkloniti pa tudi ne iz financielnih vzrokov. Sedaj je občina stopila v zvezo z raznimi parlamentarni, tako s predsednikom Grossom in Steinwenderjem, da se ustanovi nemški konsorci, ki bi nakupil graščino in občino spravil iz stisk in težav. Doslej so vodili občino Nemci za nos. Saj je že dosti maledovala okoli njih. Ako bo čakala na nemški konsorci, bo omagala in morala občinske doklade ogromno zvišati.

Ceneno bivanje v Kijevu. Vse lepote in zanimivosti Kijeva se bo videlo na najcenejši način jutri v petek in v soboto v »Kino Central« v deželnem gledališču.

Dvadenajst zanimiv spored v Kino Central v deželnem gledališču. Jutri predstavlja »Kino Central« poleg zgoraj omenjenega velikoga filma »Kijev« tudi zanimiv izrok »Šumeči akordi« in izvrstno veseljigr: »Izidor na ženitovanjskem potovanju«.

C. in K. zglaševalnica za ženske pomožne pisarske armade v Ljubljani išče: Pisarske pomožne moči, kuharice za častniške bolnice in za moštvo, natakterice, dekleta za domača dela, dekleta za ordonančno službo, šivilje, pastirice in tečajnice. Moči se bodo uporabljale na Kranjskem in v zasedenih krajih Italije. Zglasti se je pri posredovalnici za goriske begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38/1.

Dotični gospod z dvema otrokoma, kateri je v nedeljo popoldne v Knafovi ulici pobral otročjo belo torbico, se prosi, da jo odda v trgovini P. Magdli, nasproti glavne pošte.

Izgubila se je dne 16. julija od Sv. Florijana do dolenskega kolodvora, oziroma sv. Jakoba mosta črna usnjata listnica, ki je vsebovala večjo vsoto denarja, legitimacijo, karto za tobak in druge listine. Poštejni najditelj se prosi, da odda listnico v upravnishču »Slov. Naroda« proti nagradi, posebno še vsled tega, ker denar ni izgubiltevala lastnina.

Pozabilen je bil v električnem vozu pri Sv. Petru dne 11. julija črn solčnik. Prosi se dotično gospo, ki ga je našla, da ga odda proti nagradi v trgovini Buzzolini, Ljugarjeva ulica.

Trije mladi kanarčki so ušli včeraj zvečer iz hiše št. 3 na Vožarski poti. Kdor bi jih vjel, naj jih blagovoli vrniti v omenjeno hišo.

## Aprovizacija.

— Krušne komisije bodo uradovale v petek dne 19. t. m. od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko.

— Krompir za VII. okraj. Stranke VII. okraja, ki niso udeležene pri nobeni ubožni akciji, dobe v petek dne 19. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti zgodnji krompir. Oddajal se bo na nakazila za mast po naslednjem redu: od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg. kilogram stane 1 K 20 v.

— Krompir za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja, ki niso pri nobeni ubožni akciji udeležene, dobe v petek dne 19. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti zgodnji krompir. Oddajal se bo na nakazila za mast po naslednjem redu: od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 4. št. 201 do 400, od 4. do 5. št. 401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg. kilogram stane 1 K 20 v.

— Krompir za IX. okraj. Stranke IX. okraja, ki niso pri nobeni ubožni akciji udeležene, dobe v petek dne 19. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti zgodnji krompir. Oddajal se bo na nakazila za mast po naslednjem redu: od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg. kilogram stane 1 K 20 v.

— Mast za IV. okraj se bo delila v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: V soboto dopoldne št. 1 do 500, popoldne št. 500 do 900, v ponedeljek dopoldne št. 900 do 1300, popoldne št. 1300 do konca. Mast dobe — po 20 dkg za osebo — izključno le one stranke, ki imajo nakažilo za mast s kuponom za mesec julij. Cena 48 K za kilogram. Posodo je prinesiti seboj.

— Sladkor za vkuhanje sadja. Stranke, ki imajo sadne vrtove in ki so vložile prošnje za sladkor za vkuhanje sadja, dobe nakaznice za sladkor v mestni posvetovalnici in alcer; stranke s črkami A do K dne 19. julija, s črkami L do Z dne 20. julija. Sladkor se dobi takol.

## Prosveta.

— Slovensko narodno gledališče. V pisarni našega gledališča se dela sedaj s polno paro. Ravnateljstvo in gledališki svet sta imela od ustanovnega zbora skoraj vsak teden sejo. Angažirani solisti in solistov so do malega že vsi sklenjeni, angažirajo se zdaj člani zbora in tehničnega osebja, se sprejemajo pri-glasji za dramatično (igralsko, pevsko,

glasbeno) ter za plesno šolo (deklice od 14. leta dalje) in se pripravljajo repertoar. Glavno delo je torej že pripravljeno in dovršeno. V prvi vrsti se je nastavilo vse količkej porabne domače sile ter se jih je sprejelo bodisi kot pevce, bodisi kot igralce med soliste ali v zbor ali med naraščaj. V drugi vrsti se je angaževalo nekaj hrvatskih, priznanih dobrih moči, končno pa se je angaževalo za dramo, opero in opereto tudi nekaj prvovrstnih čeških pevki, pevcev in igralcev, največ pa seveda godbenikov. Vsi neslovenski člani se že preko mesec dni temeljito bavijo s slovensčino ter imajo Čehi za učitelja v Pragi odličnega slovenskega pisatelja. Edini Poljak v ansamblu solistov je I. operni basist, bivši član opere v Mor. Ostravi in zdaj član poljske opere v Krakovu, g. Hugon Zathay. Kot operni šef in prvi kapelnik je angaževan g. Friderik Rukavina, bivši prvi dirigent zagrebške opere, rodom Hrvat. Popolni seznam osebja se obljavi, ko bodo podpisane še zadnje, že odposlane pogodbe. Gledališki oder je prenovljen in se zdaj ureja električna naprava; obenem se popravila in prenavlja pohištvo. Abonmá na lože in se-deže se razpiše v kratkem, priglasi pa se sprejemajo že sedaj v gledališki pisarni. Člani se začno zbirati v Ljubljani že tekom tekočega meseca; vsi neslovenski dramski solisti morajo biti do 1. avgusta v Ljubljani, skupne skušnje pa se začno dne 16. avgusta. Kakor smo izvedeli, je določeno, da se sezona otvori dne 15. septembra slavnostno z izvršno slovensko dramo, kateri bo kot druga slavnostna predstava sledila opera.

## Razne stvari.

\* Duhotniki ne smejo v kinematografe. Kardinal Pompl, generalni vikar papežev, je izdal dekret, s katerim obnavlja na papežev ukaz absolutno prepoved za duhovščino, da se ne sme udeleževati predstav v javnih kinematografih, tudi ne, ako bi se predstavljale svete reči, brez izjeme. Kdor bi se pregrešil proti tej prepovedi, ga zadene kanonična kazen, celo suspensija »z divlins«.

\* Tri dekleta ubila 60 let starega moža. V vasi Bojni blizu Sarajeva je živel 60-letni kmet Lazo Popović z 28letno Ivano Pilipovičev. Pilipovičeva je večkrat hotela zapustiti Popovića, ali ta je ni pustil od hiše. Prepirla sta se in pretepala. Slednji je Pilipovičeva potolčila svoje gorje dvema svojima prijateljicema, na kar so vse tri sklenile, da ubijejo Popovića. Zvečer so bile pri njem in vsi so pridno pili. Ko je šel Popović spat, so ga ubile s sekiro. Vse tri dekleta se nahajajo v zaporu.

\* Najuljudnejši urednik. O urednikih pravijo, da niso baš najuljudnejši ljudje. Pa se vendar dobijo še uredniki, kateri se morejo smatrati za jako uljudne gospe; če jih ni pri nas, so pa na Kitajskem. Neki list v Pekingu je odklonil rokapis nekega članka tako - le: Čitali smo Tvoj rokapis neskončno očarani. Se nikdar doslej se nismo mogli naslajati na tako krasnem delu. Ako bi članek natisnili, bi izšel ukaz, da ga postavimo za vzorec in nikdar več bi ne mogli tiskati nikakega dela, ki bi bilo slabšeje. Ker bi pa bilo nam nemogoče, dobiti kaj jednakega tekom bodočih 10.000 let, smo prisiljeni, čeprav potrtega srca, vrniti Ti Tvoj nebeški rokapis in da smo morali to storiti, za to Te prosimo tisočkrat oproščenja. — Uljudno se čuje to res, toda ali ne tiči v tel vpljudnosti prava pravcata kitajska neuljudnost?

## Gospodarstvo.

— Na osmo vojno posojilo se je podpisalo, kakor poroča pošto - hranišnični urad na Dunaju, 5763/4 milij. kron. To posojilo je izdalo več, kakor vsako poprejše. Vsa dosedanja vojna posojila (vštevši osmo) znašajo okroglo 355 milijard kron. Vojni izdatki avstrijske polovice pa so doslej do konca junija 1918 znesli 595 milijard kron. Ti stroški so se krili z vojnimi posojili; razvtega si je vlada izposodila pri Avstro - ogrski banki 15 milijard, okroglo 8 milijard dolguje drugim dunajskim bankam ter končno nekaj milijard municijam in drugim vojnodačajnim podjetjem.

Kontrolna komisija državnih dolgov je včeraj poročala parlamentu glede državnih dolgov bistveno sledeče: Nele za dolžitve Avstrije pri Avstro - ogrski banki, ampak posebno okoliščina, da zahteva vlada v zadnjem času vedno pogostejše velike zneske od osrednje banke, more imeti najhujše posledice za valuto, državne finance ter za gospodarstvo sploh. Kontrolna komisija predlaga vojni upravi, da razsipa denar ter da noče reducirati izdatkov na najpotrebnejše, akoravno je bila že opetovanokrat pozvana. Kontrolna komisija poudarja, da so dohodki in doklade štavn h ofi cije v, posebno onih v zvezi, previsoki. Najvišji vojni poveljnik (prej nadvojvoda Friderik) ima nič manj kakor 1 milijon 500.000 kron letne plače, vrhuteja se doklade, tudi njegova soproga dobva visoko podoro. Končno so c



## Išče se meblirano STANOVANJE

z eno ali dvema sobama in kuhinjsko porabo za 1. avgust. Ponudbe pod: „P. T. 3600“ na upr. »Slov. Nar.«

## Strežnica

za snajenje trgovinskih prostorov, predpoldanska trajna služba, se sprejme v modni trgovini P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte. — 3606

## Predtiskarija

kompletna, za K 250.— se takoj proda. — Ogledati iz prijaznosti v modni trgovini P. Magdič, Ljubljana.

## Proda se nova kompletna oprava

za spalno sobo kakor tudi otroški vozički in zajetji hlev z zajci. — Naslov pove upr. »Slov. Nar.« 3612

## SUHE GOBE (jurčke)

kakor tudi druge zaplembe ne podvržene deželne in gozdne pridelke (ma-line, jagode, med itd.) kupuje po najvišjih cenah. M. RANT, Kranj. 2693

## Decimalna tehtnica.

Kupi se dobra, čeprav stara decimalna tehtnica, ki potegne od 100—300 kg. — Ponudbe na Antonijo Petrovič, Rimska cesta št. 23. 3573

## Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi oljnat portrete na platno izvršuje umetniško po vsaki fotografiji 185

## Davorin Rovšek

prvi fotografski in povečevalni zavod v Ljubljani, Kolodvorska ul. 34 a.

## Prodajalka

večja galanterijske in papirnatke stroke se takoj sprejme. — Prednost imajo take, ki stanujejo v mestu. Ponudbe na Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg 11

## Stanovanje

se išče s 3 velikimi ali 4 manjšimi sobami z vsemi pritliklinami v mestu ali najbližji mestni okolici. — Želi se poleg majhen vrt. Ponudbe na upr. »Slov. Naroda« pod „vrt 3561“.

## Hrastov in kostanjev les

kupi tovarniško podjetje. — Prevzame tudi posamezne vagonce. Prevzetje in plačilo lažje na vsaki postaji. — Ponudbe na S. Wehrberger, Trst, Chiozza 16. 3284

## Posttransko opravilo

bodisi zaupno ali nadzorniško, pisarniško ali računsko, išče in sprejme takoj uradnik vesten, zanesljiv in zmožen vseh takih del — za popoldneve ali zvečer. Blagovoljne ponudbe pod: „tako 3609“ sprejema upravništvo »Slov. Naroda«.

## Že sedaj je potreba, da skrbite!

## Jesensko gnojenje

je najvažnejše! — S težavami dobite kajnit, ki vsebuje 14% kalija, zato prosim cenj. odjemalce, da mi takoj pošljijo naročila, da zamorem jeseni pravočasno postreči. — Pojasnila in skrajne ponudbe na razpolago. — 3135

## VINKO VABIČ, veletržec,

ŽALEC, Spodnje Štajersko.

## V našem

se da takoj velika nemoblovanja soba v sredini mesta, najraje za pisarno. Ponudbe na upravništvo »Slov. Naroda« pod „sredina mesta 3500“.

## Stanovanje

s kuhinjo, 2—3 sobami, v mestu ali v bližini mesta od avgusta ali septembra dalje. Ponudbe pod „Stanovanje“ na poštni predal št. 2, Ljubljana. 3415

## Likarice

se takoj za trajno sprejmo pri KARLU HAMANNU. 3603

## Natečaj.

Na 6. kr. višji državni obrtni šoli v Ljubljani je pričetkom šolskega leta 1918/19 popolniti naslednja 4 učna mesta IX. čin. razreda, in sicer: 1.) za zgodovino in zemljepis kot glavni, za nemščino ali slovenščino kot stranski predmet; 2.) za kemijo kot glavni, za matematiko kot stranski predmet; 3.) za stavbno stroko; 4.) za mehanično tehnično stroko. — Zahteva se srednješolski izpit, oziroma II. državni izpit na tehnični visoki šoli. Na c. kr. ministrstvo za javna dela naslovljene prošnje je vložiti do 31. julija pri ravnatelstvu. — Podrobnosti glej v uradnem delu »Laibacher Zeitung« z dne 6. julija. — Ravnatelstvo c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani, dne 4. julija 1918.

## Francosko žganje,

dišave kakor: poper, cimet, paprika, žbica, kumna, piment, safra itd., ter vse ostalo špicerijsko in kolonialno blago vedno v zalogi. — Zahtevajte cenik 3547

F. Šibenik, Izdelki „Adria“, Ljubljana, Gosposka ulica 16.

## Vsaka dama naj čita

mojo velebrnivo navodilo o modernem negovanju grudij.

Iskušen svet pri vpadlosti in pomanjkanju bujniosti. — Pišite zaupno na Ido Krause, Požun, Pressburg Ogrsko Schanzstrasse 2. odd. 41.

## SOLALI

najboljše cigaretni papirji

trgovina z cigaretnim papirjem, družba z omejeno zavzeto Sogbusch-Gallia.

## BARVA ZA OBLEKE

OBLEKA pobarvana izgleda in nadomesti novo, če se pobarva le z najboljšo barvo.

Vsak si lahko brez truda in stroškov prenove obleke bodisi iz kakršnega že blaga. Najmanjša pošiljatev 10 zav. z navodilom s pošto K 10-20; trgovci 100 zav. K 40.—, 1000 zav. K 35.— za 100 zav. — A. Postrela, Gradec, Štajersko, Steyregg. 60/II. Commis. „Mehlata“.

## STREŠNA OPEKA

navadna (Biberschwanz) in zarezana strešna (Strangfalz) lasnega izdelka se dobiva v

izvrstni kakovosti in vsaki količini pri 3307

## FRÖHLICH & BICHLER,

tvornica glinastih izdelkov KARLOVAC.

Izvoz in odprava dovoljena z dolensko železnico.

## Za kritje streh najboljša, odbrana

## STREŠNA OPEKA

navadna (Biberschwanz) in zarezana strešna (Strangfalz) lasnega izdelka se dobiva v

izvrstni kakovosti in vsaki količini pri 3307

## FRÖHLICH & BICHLER,

tvornica glinastih izdelkov KARLOVAC.

Izvoz in odprava dovoljena z dolensko železnico.

## PRIMOŽA TRUBARJA

USTANOVITELJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdostopnejša kar jih imamo Slovenci.

Cena s pošto kron 3-20

## NAR. KNJIGARNA

V LJUBLJANI, PRE-SERNOVA UL. ST. 7

## Prazne vreče

vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trg. firme

## DAMSKA

MESEČNA PREVEZA

zdravniško priporočena Varuje pred otiščanjem, dobro vsesava, pije, komoda in praktična, varčuje perilo, se dobro pere ter ostane vedno mehka. Kompletna garnitura K 8.—, 12.—, 20.—, na leta trpežna K 28.—, 30.—, najfinjša K 44.— in K 50.—

Porto 95 vinarjev. V varstvo žensk izmivalni aparat 40.—, 45.— K. Pošiljatev diskretna. — Higijena. blaga trgovina St. Potoky Dunaj, VI. Stieglengasse 15. 1199

## Kupim vsako množino pristnega voska

Ponudbe pod: „Čebela“ na upravn. »Slovenskega Naroda«. 3477

## Kupim KOLO

dobro ohranjeno ter dam mesto denarja tudi širila (mast ali kaj drugega). — Moj naslov pove upr. »Slov. Nar.« 3558

## Rdečo deteljo repno seme, špinačo, motovilec

in vsa druga semena za jesen priporoča 3178

## Sever & komp.

prejo Peter Lassnik, Ljubljana, Wolfova ulica.

## Kupujemo suhe GOBE, prazne vreče in vse vrste doma pridelana semena.

3178

## Tvrdba Anton Schuster

naznanja svojim cenjenim odjemalcem, da ostane trgovina

od 22. julija do 19. avgusta

zaprta. 3602

## Kupim nove in stare KLOBUKE

moške in ženske, mehke, ne prekužene in ne od moljev onesodene, vsake oblike in vsake množice. 3603

ANT. JIRMUS, PRAGA 1., Bilekova ulice 8. Telefon 5247. — Iščejo se pridni nabiratelji.

## P.n. lastnikom kopalnih peči!

S tem naznanjavo, da bo pri ljubljanskem magistratu prijaviteljne bakrene cilindrične kopalne peči naša firma po naročilu c. kr. vojaške uprave sedaj zamenjala. — Z odjemanjem se takoj prične in vrnjeno prosiva, naj se našim z uradno legitimacijo opremljenim monterjem dovoli dostop do kopalnih peči. — Nadomestne peči se bodo vmontirale tekom 10 dni.

Z velespoštovanjem

Ivan Dobner in Ing. M. E. Tuttnor

sedaj v Ljubljani, hotel „Union“. 3601

## Lepota je sreča!

Po dolgoletnem raziskavanju na polju negovanja lepote se je konečno posrečilo, najti novo metodo, po kateri se vse nadležne kožne nečistosti kot pege, zajedci, mozolji, gube, nosna in obrazna rdečica tekom nekaj dni sigurno odstranijo na kar zadobi obraz, tudi pri starejših damah, mladostno sveže rožnato lice. Učinek je presenetljiv in ta recept so sijajno priporočili sloveči zdravniki. Tisoči prostovoljnih priznanj! Vsakomur dajem proti retour-znamki popolnoma zastonj pojasnila. Pišite takoj na: L. Decker, Dunaj 56, Fredal 19., oddelk 36. 1129

## PRI POMANJKANJU MOKE

je najboljši pripomoček „MEHLATA“-moka; je pridan k vsem pekarijam, močnatim jedilom, kruhu, juham i. t. d., ker zaradi tega pecivo naraste, pridobi hranljivost, izdatnost, nasitljivost, lepo izgledanje, je sredstvo proti različnim boleznim. Vsebuje 10% sladkornih, 10% maščobnih snovi. Dobi se najmanj karton s 25 zavitki za K 75.—; pri 5 kartonih še 10% popusta. Mala prodaja je K 3-50. — Za event. vprašanja se prosi znamka. 2137

## A. POSTRZIN, GRADEC, Štajersko,

STEYRERG. 60/II., COMMISSION „MEHLATA“.

Naš dobri, nadvse ljubljani nepozabni sin, brat in nečak

# IVAN

c. in kr. enoletni prostovoljec-korporal peh. polka, osmošolec

je dal svoje mlado, nadežno življenje za domovino na tirolski fronti meseca junija t. l. v 20. letu svoje starosti.

Priporočamo ga v blag spomin. 3613

V Ljubljani, dne 18. julija 1918.

Ivan Kmet, trgovec in posestnik, oče; Marija Kmet, mati; Milan in Martina Kmet, Vladimir Bergant, c. in kr. mornariški komisar; Stanko, cand. pharm., c. in kr. praporščak, Marica, sestre in bratje; ter vsi ostali žalujoči sorodniki.

## Srbečico, hraste, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. postav. varovano „SKABA-FORM“-mazilo. Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni lonček K 3.—, veliki K 5.—, porcija za rodbino K 12.—.

Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Győr), Raab Ogrsko.

Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarstva „pri zlatem jelenu“, Ljubljana, Marijin trg. 880

Pozor na varstveno znamko „SKABA-FORM“

## NE ZAMETUJTE DENARJA!

## Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami!

Nudim Vam edino zjamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo barvo za obleke „Internacional“ iz najstarejše in največje tovarne za barve.

Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. vrste v sledečih barvah: črna, modra, temnozeleno, rdeča, temnordeča, vijoličasta, siva, rjava in rumena. Da se napravi temnomodra, se zmeša polovico črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo.

100 zavojev . . . . . po K 45.— za K 50.—

300 zavojev . . . . . po K 40.— za 100 zav.

1000 zavojev . . . . . po K 40.— za 100 zav.

Poštnine prosto pošilja 3604

Rudolf Cotič, Vrhnika.

Za vsakega trgovca velik zaslužek!